БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 203 (19.279). ● 1985 йил 5 сентябрь, пайшанба ● Баҳоси 3 тийин.

Суратда: суҳбат пайти. ТАСС фотоси.

М. С. ГОРБАЧЕВ
АМЕРИКА СЕНАТОРЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми аъзоси М. С. Горбачев СССР Парламент группасининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган АҚШ сенатидаги демократик фракция раҳбари Р. Бэрдни, сенатнинг муваққат раиси С. Тэрмондни, шунингдек сенаторлардан К. Пелл, С. Нанн, Д. Деконсини, П. Сарбейнс, Ж. Уорнер, Ж. Митчеллни 3 сентябрь куни Кремлда қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбатда М. С. Горбачев Совет—Америка муносабатларининг ҳозирги аҳволига ва умуман халқаро аҳволга баҳо берди.

Совет Иттифоқи, деди у, Совет—Америка муносабатларини нормал, мақбул ўзаро манфаатли ҳамкорлик йўлига қайтаришни, мамлакатларимиз ўртасида амалий музокаралар йўлга қўйилишини, бир-биримизнинг қонуний манфаатларимизни лоақал ҳурматлаш ва ўзаро ишонч қарор топишини ёқлаб чиқмоқда.

Бугунги куннинг асосий вазифаси — қуролланиш пойгасига чек қўйишдан, тинч тараққиёт, ўзаро манфаатли ҳамкорлик томон бурилишни таъминлашдан иборатдир, деб таъкидланди. Хавфсизлик соҳасидаги ишнинг аҳволи Совет—Америка муносабатларидаги энг асосий белги ҳисобланади. Шу сабабли айни шу жойда аввало ҳақиқатан ҳам энг катта асосий проблемалар юзасидан битимларга эришиш йўлини излаш керак. Булар биринчи навбатда Женевадаги музокараларда муҳокама этилаётган космик ва ядро қуроллари соҳасидаги масалалар, шунингдек кенг маънода ҳарбий кескинликни юмшатиш ва ишончни мустаҳкамлашга тааллуқли тадбирлардир.

Совет халқининг жўшқин ижодий ҳаёти, тинч қурилишимизнинг узоқни кўзловчи режалари — буларнинг ҳаммаси СССР ташқи сиёсатининг тинчликсевар характерини белгилаб беради.

Америка сенаторларининг диққат-эътибори кейинги пайтда Совет Иттифоқи илгари сурган муҳим тинчлик ташаббусларига, жумладан Совет томонининг ядро портлатишларини тўхтатиб қўйиш ҳақидаги қарорига АҚШ ҳам қўшилсин деб қилинган даъват, шунингдек космик фазо ҳарбийлаштирилмаган шароитда уни тинч ўзлаштиришдаги халқаро ҳамкорлик тўғрисида СССРнинг БМТга киритган таклифига жалб этилди. Бу таклифларнинг амалга оширилиши космик ва ядровий қуролларнинг етилган проблемаларини тубдан ҳал этишга, ўзаро ишончни ва ҳарбий кескинликни юмшатишни мустаҳкамлашга кўмаклашган бўлур эди, пировард мақсад — ядро қуролини батамом ва ҳамма ерда тугатиш, халқаро хавфсизлик ва ялпи тинчликни мустаҳкамлаш сари амалий ҳаракатнинг яхши омили бўлур эди.

Бу ташаббуслар бутун дунёда маъқуллаб кутиб олинди, кўпчилик бу ташаббусларда ниҳоят ядровий қуролланиш пойгасини тўхтатиш, космосни қурол-яроғлардан холи сақлашга реал умидни кўришди. Таниқли олимлар, жамоат арбоблари, шу жумладан америкалик олимлар ва жамоат арбоблари ҳам СССРнинг бу дадил ташаббусларига жавоб беришга даъват этмоқдалар. Бундай овозлар АҚШ конгрессида ҳам эшитилмоқда. АҚШ конгресси мамлакатларимиз ўртасидаги проблемаларни ҳал этишга катта ҳисса қўшиши мумкин, албатта.

СССР билан АҚШ, деб уқтирди М. С. Горбачев, ҳарбий жиҳатдан энг катта давлатлардир ва чамаси шундай бўлиб қолаверади. Томонлардан бирортаси ҳам иккинчи томоннинг барқарор ёки ҳал қилувчи устун бўлишига розилик беролмайди, албатта. Бундан фақат битта хулоса келиб чиқиши мумкин — кучни синаб кўрмаслик, ишни хавфли муҳолифликка олиб келмаслик керак.

Бир қанча масалалар юзасидан иккала мамлакатимизнинг позициялари бирбирига тўғри келмаяпти, бу эса иккала системаларимиз ўртасидаги принципиал тафовутлардан келиб чиқади. Бу тафовутлар қанчалик чуқур бўлмасин, улар асосий нарсага — ядро хавфини бартараф этиш, тинчликни сақлаб қолишдаги масъулиятимизга ғов бўлмаслиги керак.

М. С. Горбачев СССР Олий Совети билан АҚШ конгресси ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришнинг аҳамиятини уқтириб, бу алоқалар тинчлик манфаатларига, иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш манфаатларига хизмат қилиши керак, деди.

М. С. Горбачев келишиб олинган олий даражадаги Совет—Америка учрашуви хусусида тўхталиб, Совет томони бу учрашувга самимий яхши ният билан, тинчликни мустаҳкамлаш учун мумкин бўлган ҳамма ишларни қилиш истаги билан бормоқда, деб айтди. Бу учрашув мамлакатларимиз халқларигагина эмас, балки жаҳондаги барча халқларга ҳам қувонч бахш этиши керак. Башарти, Америка томони ҳам яхши ниятни намоён қилса, учрашув натижаси ижобий бўлиши мумкин.

Сенатор Р. Бэрд ва америкалик бошқа сенаторлар Совет позицияси равшан баён қилиб берилгани учун миннатдорчилик билдиришди, суҳбат фойдали бўлганлигини қайд этишди. АҚШ билан СССР ўртасидаги муносабатларни яхшилашда, иккала мамлакат ўртасида турли соҳаларда ўзаро манфаатли алоқаларни ривожлантиришда музокаралар олиб боришни чуқурлаштириш зарурлигини уқтиришди. Улар бўлажак олий даражадаги учрашувга муваффақият тилашди. Шу билан бирга Америка томони АҚШ маъмуриятининг қуролланиш пойгасини, шу жумладан космосда қуролланиш пойгасини авж олдириш йўлини кўп жиҳатдан оқлашга олиб келадиган маълум позицияларини такрорлади.

М. С. Горбачев шу муносабат билан иккала мамлакат халқлари, жаҳондаги барча халқлар учун ҳаётий муҳим аҳамиятга эга бўлган масалаларга ёндашишда давлат арбоблари, шу жумладан парламент аъзоларининг масъулиятни чуқур ҳис этиши зарурлигини уқтирди.

Суҳбатда СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси А. Э. Восс, СССР Парламент группаси раисининг ўринбосари В. В. Загладин, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Ташқи ишлар комиссияси аъзоси А. М. Александров қатнашдилар.

(ТАСС).

«ЯПОНИЯ МИЛИТАРИЗМИ УСТИДАН ҚОЗОНИЛГАН ҒАЛАБАНИНГ 40 ЙИЛЛИГИ ҲАМДА ОСИЁ ВА ТИНЧ ОКЕАН МАМЛАКАТЛАРИДА ТИНЧЛИК УЧУН ҲАРАКАТ ВАЗИФАЛАРИ» ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Совет Узоқ Шарқининг энг йирик маркази — Хабаровск шаҳрида Осиё ва Тинч океан мамлакатларида тинчлик ва хавфсизликни таъминлашнинг актуал масалалари юзасидан фикрлашиб олиш учун тўпланган халқаро конференция қатнашчиларини самимий табриклайман.

Сизларнинг учрашувингиз Япония милитаризми тор-мор келтирилган ва иккинчи жаҳон уруши ғолибона тугаганлигининг 40 йиллиги шонли санасида ўтмоқда. Ғоят катта қурбонлар эвазига эришилган Буюк Ғалаба Осиё — Тинч океан регионидаги кўпгина халқларни манфур чет эл оккупациясидан халос қилди, мустамлакачиликка қарши қудратли кураш, улар сиёсий мустақилликни ва давлат суверенитетини қўлга киритишлари учун шарт-шароитлар яратди. Буюк Ғалаба япон халқини ҳам ҳарбий фашистлар тўдасининг зулмидан ҳалос қилди ва уларга тинчлик йўлида ривожланиш имкониятини очиб берди.

Ўтган урушнинг фожиали тажрибаси асосида Осиёнинг кўҳна заминида тинч-тотув яшашнинг бешта принципи (панча шила) таркиб топиб эълон қилинди. Бу принциплар жаҳонда турли социал системалардаги давлатлар ўртасидаги муносабатлар нормаси сифатида тан олинди. Айни шу ерда Африка, Осиё бирдамлиги ва қўшилмаслик ҳаракатига асос солган Бандунг руҳи туғилди. Бу ҳаракатлар эндиликда жаҳон сиёсатининг муҳим омилига айланди.

Планета узра жаҳон ракета-ядро ҳалокати хавфи туғилган бизнинг кунларимизда Ер юзида тинчликни сақлашдан кўра муҳимроқ ва заруррoқ вазифа йўқ. Империализмнинг милитаристик доиралари планетанинг мана шу кенг регионида агрессив сиёсатни олиб бормоқдалар, уни социалистик ва бошқа кўпгина қўшилмаган мамлакатлар билан ҳарбий-сиёсий мухолифлик майдонига айлантириш режаларини ишлаб чиқмоқдалар, Японияни ҳарбийлаштириш, Вашингтон — Токио — Сеулнинг агрессив гуруҳини тузишга интилмоқдалар.

Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг тинчликсеварлик сиёсати, Осиё халқларининг Осиёни тинчлик ва хавфсизлик зонасига, тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли халқаро ҳамкорлик зонасига айлантириш учун кучайиб бораётган иштиёқи хавфли режалар ва агрессив тайёргарликларга қарши қаратилгандир. Совет Иттифоқи 6 августдан — Хиросима Америка авиацияси томонидан ваҳшиёна атом бомбардимон қилинган кундан бошлаб, ҳар қандай ядро портлатишларини бир томонлама тўхтатиб қўйганлиги ҳам шу мақсадга хизмат қилади.

Совет Иттифоқи Осиё қитъасидаги вазиятни юмшатиш, бу ерда тинч-тотув яшаш ва яхши қўшничилик, суверенитетни ҳурмат қилиш ва бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик руҳини қарор топтириш мақсадида кўпгина конкрет таклифларни илгари сурди.

Бизнинг мамлакатимизда Осиёдаги бошқа мамлакатларнинг умуман қитъада хавфсизликнинг турли жиҳатларига тааллуқли ёки унинг айрим регионларида вазиятни соғломлаштиришга доир ижобий тинчлик ташаббусларини юксак баҳоламоқдалар ва қўллаб-қувватламоқдалар. Биз Осиё давлатлари бутун Осиё ва унга яқин жойлашган Тинч океани ҳамда Ҳинд океани акваторияларида хавфсизлик проблемаларига муштарак, комплекс ёндашувни биргаликда ишлаб чиқиш учун ўзларининг куч-ғайратларини бирлаштиради, деб ишонамиз.

Осиё ва Тинч океани мамлакатларидаги ижтимоий-сиёсий кучлар ва ташкилотлар Ер юзидаги барча тараққийпарвар кучлар билан биргаликда қуролланиш пойгасини тўхтатиш, жаҳон ядро уруши хавфини бартараф этиш ва ядровий қуролларни тугатиш, халқаро вазиятни соғломлаштириш учун янада активроқ кураш олиб боришларига ишончим комилдир.

Конференциянгиз ишига муваффақият тилайман.

М. ГОРБАЧЕВ.

ОРБИТАДАГИ ИШЛАР

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 3 сентябрь. (ТАСС). Космонавтлар Владимир Жонибеков билан Виктор Савиних 90 кечаю кундуздан бери орбита бўйлаб учиб юрибдилар.

Экипаж ишининг бугунги программасига технология ва техника экспериментлари, станциядаги контрол-профилактика тадбирлари, ер юзининг айрим районларини оддий кўз билан кузатиш ишлари киритилган. Одамлар бошқараётган аппаратнинг бевосита ичида очиқ космос таъсир қиладиган конструкцион материалларнинг ҳолатини аниқлаш космик техника бунёдкорлари учун ғоят қизиқарлидир. Шу мақсадда космонавтлар турли материалларнинг намуналарини эшиги очиқ шлюз камерага қўйиб, сўнгра уларнинг ҳолатини «Электротопграф» аппаратлари ёрдамида контрол қилиш экспериментини бошладилар.

Телеметрия маълумотлари ва экипажнинг ахборотлари натижаларига қараганда, «Салют-7» — «Союз Т-13» орбитал комплексининг учиши нормал давом этмоқда.

Космонавтлар Владимир Жонибеков ва Виктор Савиних соғ-саломат, улар ўзларини яхши ҳис этмоқдалар.

М. С. Горбачев Тюмень областига жўнаб кетди

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев 4 сентябрь куни Москвадан Тюмень областига жўнаб кетди.

Аэродромда М. С. Горбачевни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари Г. А. Алиев, А. А. Громико, Н. И. Рижков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, бошқа ўртоқлар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ СЕССИЯСИГА

СССР Министрлар Совети БМТ Бош Ассамблеясининг қирқинчи сессияси 17 сентябрда очилиши муносабати билан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе бошчилигидаги СССР делегациясини тасдиқлади.

Украина ССР Министрлар Совети республика ташқи ишлар министри В. А. Кравец бошчилигидаги Украина ССР делегациясини тасдиқлади.

Белоруссия ССР Министрлар Совети республика ташқи ишлар министри А. Е. Гуринович бошчилигидаги Белоруссия ССР делегациясини тасдиқлади. (ТАСС).

ИНСТИТУТГА — ВАТАН МУКОФОТИ

4 сентябрь куни Тошкентда Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти Халқлар дўстлиги ордени билан мукофотланганига бағишланган кўп кишилик митинг бўлиб ўтди. Олий ўқув юртининг халқ маорифи учун кадрлар тайёрлаш ва илм-фанни ривожлантиришда эришган муваффақиятлари юксак мукофот билан нишонланди.

Институт педагогика кадрларини тайёрлаб чиқарувчи ҳақиқий маскан бўлиб қолганлиги митингда айтилди. Ҳозир бу ерда ўттиздан ортиқ миллатга мансуб ўн беш мингга яқин йигит ва қиз таълим олмоқда. Олий мактабнинг Навоий шаҳридаги филиали уч йилдан бери яхши ишлаб турибди. Институтда умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишларини амалга ошириш борасида катта ишлар авж олдириб юборилди. Янги дарслар жорий этилди, таълим-тарбия жараёни такомиллаштирилмоқда, кўп ёқлама илмий-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда.

Митингда сўзга чиққанлар олий мактаб коллективи юксак мукофотга жавобан халқ маорифи учун юқори малакали мутахассислар тайёрлашда янги-янги муваффақиятларга эришади, илм-фан янада ривожланишини таъминлайди, КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олади, деб ваъда бердилар.

(ЎзТАГ).

●КПСС XXVII СЪЕЗДИГА — 27 ЗАРБДОР ЎН КУНЛИК!

МЕХАНИЗАТОРЛАР МИНБАРИ

МАВСУМ МАСЪУЛИЯТИ

Йигирма беш йилдан буён механизаторлик қиламан. Совхозимизда бу оммавий касб бўлиб, барча қишлоқ хўжалик юмушлари асосан техника ёрдамида бажарилади. Айниқса, пахта йиғим-терими палласида у ҳал қилувчи куч.

Ўн йил бўляптики, тўрт қаторли «Ўзбекистон» машинаси билан пахта тераман. Кейинги йилларда оилавий экипажга уюшганмиз. Ўтган йили қизим Мавжуда билан 400 тонна пахта тердик. Ўғлим Расул бу пахтани тележкаси билан пунктга ташиб турди.

Бу йилги пахта йиғим-теримига киришишдан олдин ўтган йилги терим натижаларини сарҳисоб қилиб чиқдим: хўш, биз икки машинада мавсумда тўрт юз тонна пахта терибмиз. Бу кўпми ёки озми? Менингча, оз. Ҳар ҳолда бундан олдинги йиллардаги ишимиз билан қиёсланганда кам. Бундан 7-8 йил муқаддам худди мана шу машина билан бир ўзим мавсумда 300 тонна пахта тергандим.

Ўшанда ҳар куни 20-21 бункер пахта бўшатмасам, даладан кетмасдим. Совхоз бўйича 18-20 машина бўлиб, группа усулида пахта терардик. Карта четида ремонтчилар, машина ювувчилар ҳозир бўлиб туришар, далада савдо, умумий овқатланиш, маиший хизматда камчиликлар бўлмасди.

Афсуски, кейинги йилларда аҳвол ўзгарди. Группа усулида пахта териш унутиман эсдан чиқариб қўйилди. Терим-транспорт отрядларида ишни ташкил қилиш даражаси сусайди.

Ўтган йили тез-тез такрорланган бир воқеани мисолга келтирай: терим пайти тележкалар етмай қолиб, бункерни қаерга бўшатишни билмасдик. Баъзан машина тўхтаб қолса ё ремонтчилар, ё эҳтиёт қисм топилмасди. Натижада тажрибали механик-ҳайдовчилар саналган шогирдларим — Маҳмуд Ғозиев, Фармон Худоёров мавсумда атиги 60-70 тоннадан пахта теришди, холос. Бундай аҳволда механизаторнинг ҳафсаласи пир бўлиши, машина теримидан кўнгли совиши табиий. Қанчадан-қанча яхши механик-ҳайдовчилар мана шундай камчиликлар сабабли (пировардида моддий манфаатдорлиги кўнглидагидек бўлмагач!), бошқа ишга ўтиб кетишган ҳоллар ҳам бўлди. Шулар, сабабли ҳам совхозимизда пахтанинг атиги 1800 тоннаси машинада терилди.

Савол туғилади: областда илгари машина теримида машъал бўлган хўжалик нега бундай аҳволга тушиб қолди? Энг биринчи сабаб — бўлим бошқарувчилари, совхоз раҳбарлари, қолаверса, айрим район раҳбарларининг терим техникаси ролига етарли эътибор бермаганлиги. Гапнинг очиғи, улар пахтани техникадан кўра қўл билан теришни афзал кўришди.

Бу йил совхозимизда бундай кайфиятга қаттиқ зарба бердик. Машина теримига ажратилган майдонларда бир мисқол ҳам пахта қўлда терилмайди. Ҳашарчилар ёрдамидан эса умуман воз кечдик. 10850 тонна пахтанинг 80 процентини техника ёрдамида териб оламиз. Ҳозир хўжаликдаги барча мутахассислар, ремонтчилар, механик-ҳайдовчилар йиғим-теримга пухта тайёргарлик ташвиши билан яшамоқдалар. Ҳар бир механик-ҳайдовчи ремонтчи-слесарлар ёрдами билан ўзи бошқарадиган машинани сифатли созлаб қўйди. Совхоздаги 87 машинанинг барчаси теримга шай. Мавжуд бешта терим-транспорт отрядининг мавсум давомида икки сменада ишлаши кўзда тутилган.

Шу кунларда тайёргарлик ишлари ниҳоясига етказилди. Машина теримига ажратилган майдонлар бегона ўтлардан тозаланди. Дефолиацияни бошлаб юбордик. Уни 10 сентябргача тугатиб, далаларга машина олиб чиқамиз.

Фурсатдан фойдаланиб, терим машиналари конструкциясида механизаторларни қийнаб келаётган айрим нуқсонлар ҳақида ҳам айтиб ўтмоқчиман. Агар менинг бу мулоҳазам билан машинасозлар ва конструкторлар танишиб чиқсалар ғоят хурсанд бўлардим. Мавжуд двигатель тўрт қаторли терим машинаси учун заифлик қилади. Натижада иш жараёнида мотор тез-тез қизиб, уни совитиш учун тўхтатиб, «дам олдириш»га тўғри келади. Вентиляторларнинг ҳам носозлиги билан баъзан пахта трубаларнинг оралиғида тиқилиб қолади. Ҳаво сўриш ускунаси бункер остида ўрнатилганлиги учун унга хас-чўплар илиниб, ҳаво ўтмай туради. Бунинг устига редуктор агрегати, барабан чўткалари ҳам баъзан ишдан чиқади. Натижада механизатор иш давомида энг қимматли соатларини бой беради.

Газетада олимларимиз таркибий автомат шпинделлар ихтиро қилганликлари тўғрисидаги хабарни ўқиб жуда хурсанд бўлдим. Янгиликдан умидимиз катта. Қани энди, шундай машиналар бизнинг совхозимизга ҳам тезроқ етиб келса!

Бироқ 1985 йил пахта ҳосили янги техниканинг тезроқ жорий этилишини кута олмайди. Шунинг учун биз совхозда мавжуд техникадан иложи борича унумлироқ фойдаланиш вазифасини ўз олдимизга вазифа қилиб қўйдик. Қизим Мавжуда яқинда Москвада бўлиб ўтган студент-ёшларнинг XII Жаҳон фестивалида қатнашиб қайтди. Бу йил у билан 450 тонна пахтани машина бункеридан бўшатишга аҳд қилдик. Ўғлим Расул одатдагидек терган пахтамизни тележкада пунктга ташиб туради.

Хўжалигимиздаги барча механизаторларнинг нияти — ҳар бир терим машинаси билан ўртача 110—115 тоннадан «оқ олтин» териб, КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездини муносиб кутиб олишдир.

Раҳим НАРЗУЛЛАЕВ,
Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг механик-ҳайдовчиси, Меҳнат Қизил Байроқ ордени нишондори.

„ОҚ ОЛТИН" хирмонига

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 4 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент хисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён

Бухоро	0,56	1,63
Навоий	0,20	0,46
Сурхондарё	0,29	0,42
ҚҚАССР	0,09	0,26
Андижон	0,08	0,11
Самарқанд	0,03	0,07
Қашқадарё	0,04	0,05
Республика бўйича:	0,09	0,22

Шу жумладан ингичка толали пахта:

Сурхондарё	0,39	0,62
Бухоро	0,03	0,03
Республика бўйича:	0,22	0,36

ДЕФОЛИАЦИЯ ҚАНДАЙ БОРЯПТИ

Республика областларида ғўза дефолиациясининг бориши тўғрисида шу йил 4 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда дефолиация қилинган майдон; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

Бухоро	2,0	6,1
ҚҚАССР	1,7	2,4
Жиззах	0,6	1,5
Хоразм	0,6	1,0
Қашқадарё	0,2	0,5
Сурхондарё	0,2	0,5
Самарқанд	0,2	0,3
Республика бўйича:	0,4	0,9

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ДАСТЛАБКИ КАРВОНЛАР

Чироқчи райони пахта далаларида йиғим-терим ишлари бошланиб кетди. Район пахтакорлари бу йилги мавсумда она-Ватанга 45 минг тонна «оқ олтин» армуғон этишга аҳд қилишган.

Куни кеча Файзулла Хўжаев номли пахта қабул қилиш пунктига дастлабки тонналар ортилган «оқ олтин» карвонлари кириб келди.

Завод ҳовлисида янги ҳосилни қабул қилишга бағишланган митинг бўлди. Ворошилов номли колхоз бўлим бошқарувчиси Даврон Эшназаров, механизатор Гулчеҳра Маҳмаева, Файзулла Хўжаев номли совхоз бўлим бошқарувчиси Искандар Зоиров, механизатор Гулчеҳра Кўчимова, хўжалик терим-транспорт отряди бошлиғи Дўстмурод Маҳмаражабов, район партия комитетининг иккинчи секретари Валерий Негай ва бошқалар пахтакорларни янги ҳосил билан табриклаб, уларни бу йил яратилажак «оқ олтин» хирмонини тезда бунёд этиш учун уюшқоқликни авж олдиришга чақирдилар.

Шундан сўнг пахта ортган тележкалар бирин-кетин хирмонлар сари йўл олди. Биринчи бўлиб Файзулла Хўжаев номли, Ворошилов номли ҳамда «Кўкдала» хўжаликларининг заршунослари дастлабки пахта тонналарини топширдилар. Ўша куни тайёрлов пункти деҳқонлардан 60 тоннадан зиёд юқори сортли «оқ олтин» қабул қилиб олди. Пункт бу йил хўжаликлардан 10 минг тонна дурдона қабул қилади.

ДИҚҚАТ: КОМБАЙНЛАР ШОЛИЗОРДА

Қорақалпоғистон автоном республикаси шолизорларида бу йил ҳосил барвақт етилди. Барча хўжаликларда уни вақтида ўриб олиш ва янчиш ишларига пухта ҳозирлик кўрилди. Серҳосил бошоқлар шовуллаб турган шолизорларга ўрим комбайнлари кирди. Автоном республика уядиган 311 минг тонналик шоли хирмонларига дастлабки ҳосил тонналари келиб тушди.

Нукус районидаги «Россия» шоличилик совхози механизаторлари ўримни биринчи бўлиб бошлаб бердилар. Ҳар гектар майдондан 50 центнердан ҳосил кўтариш учун курашаётган Сафарбой Холмуродов бошлиқ бригада биринчи иш кунидаёқ 8 гектар майдондаги шолини ўриб олди.

Тахтакўпир, Қўнғирот, Қораўзак ва бошқа районларнинг хўжаликларида ҳам ўрим-йиғим ишлари бошлаб юборилди.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ БИЛАН ТАНИШУВ

Чехословакия Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида ўз муваффақиятларини намойиш қилади. 4 сентябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган матбуот конференциясида шу тўғрида хабар берилди. СССР ва ЧССР ташқи савдо ташкилотларининг вакиллари Чехословакия экономикаси ва техникаси кунларининг программаси тўғрисида журналистларга сўзлаб беришди. Жумладан, Чехословакия — Совет савдо палатасининг бош секретари Йозеф Черни мамлакат фашист босқинчиларидан озод қилинган куннинг 40 йиллигига бағишланган бу тадбир Тошкентда 8 октябрдан 18 октябргача ўтказилади, деди. «Чехословакия кунларини ўтказиш учун, — деди у, — Ўзбекистон танлаб олинганлиги бежиз эмас. Қадимги дўстлик халқларимизни бир-бири билан боғлайди. Сизнинг республикангиз икки социалистик мамлакатнинг ҳамкорлигини ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқда».

Учрашув ташкилотчиларининг фикрича, Тошкентда ўтадиган ана шу ўн кун илғор тажрибани ўзаро алмашиш мактаби бўлиб қолади. Чехословакия мутахассислари Ўзбекистон министрликлари, идоралари ва корхоналаридаги касбдош дўстлари билан учрашадилар. Республика Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасига қўйилган экспозиция қардош мамлакатдаги етакчи завод ва фабрикаларнинг маҳсулотларини намойиш қилади. Тошкентликлар ЧССР техникасининг янгиликлари билан, моддаларнинг асосий турлари билан, суви қочирилган маҳсулот ва таомлар тайёрлаш технологияси билан танишадилар.

(ЎзТАГ)

ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ҲАҚИДАГИ ҚОНУН— ҲАММА УЧУН МАЖБУРИЙ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВА ТАБИИЙ РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНИШ ДОИМИЙ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масалалари билан шуғулланувчи доимий комиссияси Фарғона область халқ депутатлари Советларининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги фаолиятида жиддий камчилик ва нуқсонлар борлигини кўрсатди. Комиссиянинг 4 сентябрь куни бўлиб ўтган мажлисида қуйидагилар таъкидлаб ўтилди: бу областда ана шу соҳада муайян ишлар қилинаётганлигига қарамай, давлат интизоми бўшаштириб юборилганлиги, саноат ва транспорт корхоналари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига нисбатан талабчанлик сусайтириб юборилганлиги натижасида экологик вазият мураккаблашди. Ўзбекистон ССРнинг табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонуни талабларини бажариш тадбирлари тўлиқ амалга оширилмаётир.

Мажлис чақирилиши олдидан депутатлар группаси областнинг шаҳар ва районларида кўп иш қилди. Бу группа область, шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари атроф-муҳитни муҳофаза қилиш қоидаларига риоя қилиниши устидан назоратни етарли даражада кучайтирмаганлигини аниқлади.

Комиссия аъзолари — депутатлардан Т. Йўлдошев, С. Камолов, Р. Х. Абдуллаев, Н. Т. Турсунов, Н. А. Белогуров, Л. И. Белоконь ва мажлиснинг бошқа қатнашчилари ўз нутқларида таъкидлаб ўтганидек, Фарғона, Қўқон, Қувасойда унча катта бўлмаган майдонларда йирик саноат корхоналари жойлашганлиги уларнинг атроф-теварагида санитария-химоя зоналарини вужудга келтириш имконини бермади. Кўпгина завод ва фабрикаларда тозаловчи иншоотлар ҳамда чанг ва газдан тозалайдиган қурилмалар йўқ, ёпиқ сув таъминот системаси суст жорий қилинмоқда. Бунинг натижасида дарё ва каналларга кўпдан кўп тозаланмаган оқиндилар тушмоқда. Буларнинг бир қисми шаҳар канализациясига оқизилмоқда. Натижада емирувчи моддалар концентрацияси ошиб кетиб, шаҳарлардаги тозалаш иншоотларининг ишдан чиқишига сабаб бўлмоқда.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари чорвачилик комплекслари ва фермаларнинг чиқитлари билан табиий муҳитнинг ифлосланишига йўл қўймаслик юзасидан амалий чораларни ҳам кўрмаётирлар.

Ҳавони мухофаза этиш соҳасида нохуш ҳолат рўй берди. Саноат корхоналари зарар етказадиган моддаларни атмосферага кўп миқдорда чиқариб ташлаётганлигига асло йўл қўйиб бўлмайди. Лекин шунга қарамай, маҳаллий Советлар, завод ва фабрикаларнинг раҳбарлари фан-техника тараққиёти ютуқларини, чиқитсиз технологияни жорий этишга эътибор бермаётирлар. Оқибат натижада табиий ресурслардан комплекс фойдаланиш ўрнига қимматли маҳсулотлар атмосферага беҳуда чиқариб юборилишига, уларнинг анча нобуд бўлишига йўл қўйилмоқда.

Областда заҳарли моддаларни сақлаш ва уларни ишлатишда тартиб ўрнатиш проблемалари ҳам кўнгилдагидек ҳал этилмаяпти, бундай моддаларни сақлаш учун типовой омборларга эга бўлган колхоз ва совхозлар сони оз, баъзи хўжаликларда эса умуман бундай омборлар йўқ.

Фарғона областида ер ҳақидаги қонунларнинг бузилишига ҳам кўп йўл қўйилмоқда. Мажлисда уқтириб ўтилганидек, бу областда ғоят маҳсулдор ерларни турли объектлар қуриш, ҳар хил нарсалар уйиб қўйиладиган майдонга айлантириш, давлат фонди ерларини ўзбошимчалик билан эгаллаб олиш каби фактлар кўп учрайди. Мелиорация, эрозияга қарши тадбирлар, ярим ихота дарахтзорларини вужудга келтириш ва ерларни асли ҳолига келтириш планларини амалга ошириш суръатлари етарли эмас.

Доимий комиссия қабул қилган қарорда Фарғона область ижроия комитетига табиатни муҳофаза қилиш устидан ўзининг давлат контроли функцияларини тўлароқ амалга оширишни таъминлаш, хўжалик органлари ва табиатни муҳофаза қилувчи органларнинг бу соҳадаги фаолиятини мувофиқлаштиришни олиб боришни яхшилаш, бу ишга доимий комиссияларни жалб қилиш, жойларда депутатлик постларини тузиш тавсия этилди. Маҳаллий Советларнинг сессияларида атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалаларини тез-тез кўриб чиқиш, корхоналарда кам чиқитли ва чиқитсиз технологияларни жорий этиш, давлат интизомини мустаҳкамлаш лозим. Комиссия министрликлар ва идораларнинг бу соҳадаги иши қониқарли эмаслигини таъкидлаб, уларга табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги фаолиятини кучайтириш юзасидан тегишли тавсиялар берди. Областдаги маҳаллий Советлар СССР Олий Совети III сессиясининг қарорларига амал қилиб, ана шу министрликлар ва идоралар билан, корхона ва хўжаликларнинг раҳбарлари билан биргаликда ерни ва ер ости бойликларини, сув манбаларини, ҳаво атмосферасини муҳофаза қилиш юзасидан иқтисодий, ташкилий, ҳуқуқий тадбирлар комплекс планини ишлаб чиқишлари ва бошқа чораларни кўришлари зарур.

(ЎзТАГ).

ТАСС баёноти

Вашингтонда яқин орада нишон тариқасида фойдаланиладиган космосдаги реал мўлжал бўйича йўлдошга қарши «Асат» системасини синаш нияти тўғрисида расмий равишда хабар эълон қилинди. Америка маъмуриятининг бу қарори бевосита янги классдаги хавфли қурол — зарбдор космик воситаларни авж олдириб юборишга олиб келувчи хатти-ҳаракатдан бошқа нарса эмас.

Вашингтон қуролланиш пойгасини авж олдириш томон, уни космик фазога тарқатиш томон яна бир қадам қўймоқда. Икки йилдан буён Совет Иттифоқининг бир томонлама тартибда йўлдошга қарши системаларни космосга олиб чиқмаслик тўғрисида амал қилаётган қарорига қарамай, шундай йўл тутилмоқда. Америка маъмурияти Женевадаги музокаралар кун тартибига йўлдошларга қарши воситаларни, шундай мавжуд воситаларни йўқ қилиб ташлашни ҳам ўз ичига олган зарбдор космик қуролларни батамом тақиқлаш тўғрисидаги ғоят амалий совет таклифлари қўйилган бир пайтда шундай ишни амалга оширмоқда.

Бошқача қилиб айтганда, амалий ҳаракатлардаги вазминлигимизга, музокаралардаги амалий таклифларимизга Америка томони битимга келишни хоҳламаётганини, ўзаро тийилиб туришни истамаётганини намойиш қилиш билан жавоб бермоқда.

Америка маъмурияти кенг жамоатчиликни ва ўзининг қонун чиқариш органларини чалғитишга уриниб, Женевадаги музокараларда гўё у йўлдошга қарши қуролларни қатъий чеклашга интилмоқда деб даъво қилмоқда. Амалда эса, АҚШ Женевадаги музокараларда ҳам, дипломатик йўллар билан фикр алмашувларда ҳам гўё бу вазифани хал этиш мумкин эмас, деган тарзда иш тутиб, йўлдошга қарши қуролларни тақиқлаш ва чеклаш юзасидан бирон-бир тадбирни кўриб чиқишдан бутунлай бош тортиб келди ва бош тортмоқда. Шу тариқа бу масалада атайин сунъий тўсқинлик яратмоқда.

АҚШнинг бундай позицияси тасодифий эмас. Яқин орада йўлдошга қарши уруш олиб борувчи қуролга эга бўлишгина эмас, шу билан бирга йўлдошга қарши системаларни синаш баҳонасида осмондаги ва бошқа жойлардаги ракетага қарши воситаларни пишиқтириб олишга умид қилинмоқда. Булар ракетага қарши мудофаа бўйича шартномаларда тақиқланган эди. Бунда Женевада ядровий ва космик қуроллар бўйича ўтказиладиган музокараларга Вашингтоннинг чинакам муносабати, унинг космосда қуролланиш пойгасини бартараф этиш ва ерда уни тугатиш юзасидан реал қадамлар қўйиш ҳақида келишиб олишга тайёр эмаслиги ва буни истамаётганлиги яна намоён бўлмоқда.

Август ойининг охирларида совет томони Америка маъмуриятига яна мурожаат қилиб, унинг йўлдошга қарши қуролни синашни ўтказишни мўлжаллаётгани жаҳондаги сиёсий ва ҳарбий барқарорлик учун ҳамда Женева музокараларининг истиқболи учун муқаррар равишда салбий оқибатларга олиб келиши мумкинлигини ўйлаб кўришга даъват этган эди. Мана шу мурожаатда Америка маъмурияти яна бир бор огоҳлантирилиб, Советларнинг йўлдошга қарши воситалар ишлаб чиқармаслик тўғрисидаги бир томонлама қарори бошқа давлатлар, шу жумладан АҚШ ҳам худди шундай йўл тутган тақдирдагина ўз кучида қолиши айтилди.

ТАСС шуни айтишга вакил қилинганки, башарти Қўшма Штатлар космосдаги нишон бўйича йўлдошга қарши қурол синовини ўтказадиган бўлса, у ҳолда Совет Иттифоқи ўзини йўлдошга қарши воситаларни космосга чиқармаслик тўғрисидаги бир томонлама мажбуриятдан ҳоли бўлган, деб ҳисоблайди. Воқеаларнинг бундан буёнги ривожи учун бутун масъулият батамом Америка томони зиммасига тушади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ғ. Н. МАШАРИПОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Партия органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Хоразм область комитетининг секретари ўртоқ Ғайрат Назарович **МАШАРИПОВ** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
О. САЛИМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Л. БЕКҚУЛБЕКОВА

Тошкент шаҳри.
1985 йил 4 сентябрь.

Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришганлиги, республика энергетика системасида кўп йил самарали ишлаганлиги ва жамоат ишларида актив қатнашганлиги учун Қорақалпоғистон электр тармоқлари корхонасининг директори ўртоқ Владимир Иосифович **КАРВАСАРНОЙ**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган энергетик» фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йил самарали ишлаганлиги ва пахтачиликни ривожлантиришдаги хизматлари учун Сурхондарё область Гагарин районидаги партия XXIV съезди номли совхоз алмашлаб экиш участкасининг бошлиғи ўртоқ Ёқуб **ОЛИМОВ**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор» фахрий унвони берди.

МОДДИЙ РЕСУРСЛАРДАН ОҚИЛОНА ФОЙДАЛАНАЙЛИК!

СУВ—ҲАЁТ МАНБАИ

Бугунги кунда инсоният олдида турган энг муҳим муаммолар орасида табиатни муҳофаза қилиш масаласи объектив жиҳатдан ер юзида тинчликни сақлаб қолишдан кейинги иккинчи ўринни эгаллайди. Планетамизда ҳаётнинг мавжуд бўлиши, унинг келгуси авлодлар учун қай аҳволда қолдирилиши ана шу икки муаммонинг қандай ҳал этилишига боғлиқ. Бу масалалар доимо КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг диққат марказида турганини яхши биламиз. Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети учинчи сессиясида «Табиатни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисидаги Қонун талабларига риоя этилиши ҳақида»ги масаланинг муҳокама этилиши фикримизнинг далилидир.

Маълумки, биз фойдаланадиган жамики неъматларни табиатдан оламиз. Хусусан, кейинги вақтларда инсоният ўз ҳаётида сув қанчалик муҳим роль ўйнаши тўғрисида кўпроқ бош қотирадиган бўлиб қолди. Чучук сув тақчиллиги йил сайин ортиб бормоқда. Ҳатто тоза сувни экспортга чиқариш ҳоллари ҳам маълум.

Ҳозирги вақтда ҳал этилиши лозим бўлган бош масала табиатнинг ушбу ноёб туҳфасидан оқилона, тежамкорлик билан фойдаланишни ташкил этиш, сувнинг ортиқча ва беҳуда йўқотилишига қарши кескин кураш олиб бориш, унинг саноатда сарфланишини кескин камайтиришдан иборат. Бу масала келажакда дарё ва кўллардан янада кўпроқ сув олиш йўли билан эмас, балки ҳамма жойда ундан режали фойдаланишнинг самарали схемаларини ишлаб чиқиш орқали ҳал этилмоғи керак.

Муаммо ва муносабат

Мамлакатимиз аҳолиси учун 1 кубометр сув таннархи 4 тийинга тушади. Қиёслаш учун айтиш мумкинки, шунча миқдордаги сувнинг беҳуда йўқотилиши 20 минг шиша идишни бўшатишга тенгдир.

ПАРТИЯ XXVI съезди илгари сурган — экономикани тежамли юритишга эришиш масаласи кўп қирралидир. Аммо унинг асосий, ҳал қилувчи таркибий қисмлари бор. Шулардан бири — сув ресурсларидан самарали фойдаланишдан иборат. Ичимлик сувдан имкони борича тежамли фойдаланиш аҳоли зич жойлашган, иқлими иссиқ, йирик саноат марказларига эга бўлган республикамиз шароитида, айниқса, муҳим аҳамият касб этади.

Ўзбекистонда 181 водопровод хўжалиги мавжуд. Сизот сувлари улар учун асосий манба ҳисобланади. Фақат Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида Амударё сувидан фойдаланилади. Сув олиш қудуқлари сони 1515 тага етказилган. Водопровод тармоқлари узунлиги 7910 километрни ташкил этади. Аҳолига кун сайин ўрта ҳисобда 2 миллион 571 минг кубометр сув етказиб берилаётир. Уларнинг сув билан таъминланиш даражаси 75,3 процентни ташкил этади. Ҳар бир киши бир кеча-кундузда ўртача 430 литрдан сув истеъмол қилаётир. Бир сўз билан айтганда, улкан сув хўжалигига эгамиз. Уни янада кенгайтириш тадбирлари кўрилаётир. Шунга қарамай, республикамиз қишлоқ аҳолисининг бир қисми ҳамон ичимлик сувга эҳтиёж сезади. Бу, айниқса, ёз ойларида ниҳоятда долзарб масала бўлиб қолмоқда.

Хўш, бунга асосий сабаб нима? Биринчидан, Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқларида ирригация тармоқлари дуруст ривожланмаган. Тошкент шаҳрини истисно қилганда, кенг кўламдаги боғлар ва экинзорлар, аҳолининг томорқаларини суғоришда бевосита ичимлик сувдан фойдаланиляпти. Иккинчидан, мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган водопровод жўмраклари, санитария-техника буюмлари ўз сифати, пухталиги, хизмат қилиш муддати ва ташқи кўриниши жиҳатидан давр талабларидан ортда қолмоқда. Учинчидан, айрим кишилар сув ва бошқа моддий ресурсларни тежаб-тергаб сарфлаш лозимлигини тўла англаб етмаётганлигидир. Улар сувни «табиат инъоми», унинг чеки йўқ, деб тушунадилар. Кишиларни тежамкорлик руҳида тарбиялашда маҳаллий Советлар, уй-жой комитетлари ходимларининг роли оширилиши керак. Тўртинчидан, сувдан фойдаланиш ҳисоботлари яхши йўлга қўйилмаган. Кўп квартирали уйларнинг фақат айримларидагина сув сарфини ҳисобга олувчи счётчиклар ўрнатилган. Ваҳолонки, айрим хорижий мамлакатларда сувнинг истеъмол қилинишини электр энергияси счётчиклари каби ҳисобга олувчи приборлар аллақачон жорий қилинган. Шу муаммоларни ҳал этиш йўли билан кишиларнинг сув билан мунтазам таъминланишига эришиш мумкин.

Сув—ҳаёт демак. Бу ҳақиқатни исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Шундай экан, ҳар томчи ичимлик сувни қадрлаб, ундан режали фойдаланиш лозим.

Эътиборсизлик оқибати

Пойтахтимиз бир кеча-кундузда 2 миллион 200 минг кубометрдан зиёд тоза водопровод сувини «ичади». Бу сув аҳолининг хўжалик эҳтиёжлари, коммунал-маиший корхоналар, саноат, транспорт, қурилиш мақсадлари учун сарфланади. Шаҳарнинг барча истеъмолчиларини таъминлаш учун шунча миқдордаги сув етарлидир.

БИРОҚ энг кўп даражада сув истеъмол қилинадиган соатларда айрим турар-жой массивларида, жумладан Чилонзорнинг Д-20а, К-25, 26-микрорайонлари, Саперная-Баранов, Педагогическая кўчалари ва Фрунзе районининг уларга туташ бошқа кўчаларида, Ҳамза районидаги Оҳангарон шоссеси ва Лисунов кўчаларидаги уйларнинг юқори қаватларида водопровод суви етишмай қолаётир. Шу муносабат билан Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети, «Водоканал» тресте ҳамда юқори партия ва хўжалик ташкилотларига аҳолидан, муассасалардан сувнинг озлиги ёки водопровод тармоғида сув босимининг пастлиги хусусида кўплаб эътирозлар тушмоқда.

Сув танқислигининг асосий сабабларидан бири уй-жой ва жамоат биноларидаги санитария-техника приборларининг носозлигидир. Маълум бўлишича, Чилонзор районидаги 2, 4, 44, 84-ЖЭКларда приборлар носозлиги оқибатида сувнинг беҳуда сарф бўлишига йўл қўйилаётган уйлар—34 процентни, Октябрь районидаги 6, 52, 29-ЖЭКларда—31, Ҳамза районида — 31,4, Сергели районидаги 57, 60, 72-ЖЭКларда ўртача — 40 процентни ташкил қилади.

Идораларга қарашли уй-жойларда ҳам сув исрофгарчилиги юқори даражада. Масалан, Трактор заводининг уй-жойларидан 42,7 процентида, Тошкент ГРЭСи уй-жойларининг — 57,3, Тошкент медицина институти уй-жой-коммунал хўжалиги бўйича — 34, Ядро физикаси институти уй-жойларидан 61,8 процентида сув беҳуда оқиб ётибди.

Умуман, Тошкент шаҳри бўйича сув бекор сарф бўлишига олиб келаётган носоз санитария-техника приборлари 27,3 процентни ташкил этади, яъни текширилган 100 квартиранинг 27 тасида водопровод сувидан фойдаланишда исрофгарчилик ҳоллари мавжуд. Каттагина меҳнат ва харажат қилиб тозаланган ва зарарсизлантирилган ичимлик сув канализацияга тушиб, қайтадан тозалаш иншоотларига йўл олмоқда. Шу тарзда ичимлик сувни ГОСТ талаблари даражасига келтириш учун жон куйдираётган энергетиклар, механиклар, химиявий-бактериологик лаборатория ходимлари меҳнати қадрсизланяпти. Ваҳолонки, уй-жойлардан фойдаланиш идоралари санитария-техника приборларини жорий ремонт қилиш учун «Водоканал» трестидан катта-катта маблағ оладилар. Аммо улардан самарали фойдаланилмаяпти.

Шуни қайд этиш лозимки, ҳар носоз жўмракдан бир кеча-кундузда 43 минг литргача сув оқади. Бу сув билан шунча вақт давомида 160 кишининг эҳтиёжини қондириш мумкин.

Анализларнинг кўрсатишича, норма бўйича яхши ускуналанган уйларда яшовчи ҳар бир кишига 270 литр сув кифоя қилади. Янги уйга кўчиб кираркан, ҳар бир киши газ, иссиқ ва совуқ сув таъминотини биринчи навбатда кўздан кечиради. Аммо кундалик юмушларда ундан тежамкорлик билан фойдаланишни «унутиб» қўяди. Харид қилинган қовун-тарвуз ваннадаги сув остида 2—3 соат «музлатилади», соқол олишда ҳам жўмраклардан сув жилдираб оқиб туради. Шу ва бошқа хил эътиборсизлик туфайли ҳар киши ҳисобига бир кеча кундузда 600 литрдан зиёд сув сарфланаётир. «Тома-тома кўл бўлур» дейди халқимиз. Бефарқлик орқасида томчилаб эмас, балки шариллаб оқиб ётган сув давлатга миллионлаб сўм зиён келтираётир.

Демак, ташкилотлар номига юборилаётган шикоят хатларининг бош сабабчиси кишиларнинг ўзидир. Сувнинг хўжасизлик билан беҳуда сарфланишига қарши кураш фақат мутахассисларнинггина эмас, балки ҳар бир кишининг эзгу бурчи бўлмоғи лозим.

Тарбияга муҳтож тарбиячи

Мамлакатимизда сув ресурслари кўп бўлишига қарамай, айрим регионларда сув тақчиллиги фактларига дуч келинмоқда. Бу эса бизнинг зиммамизга сувни тежаб-тергаб сарфлаш, ундан оқилона фойдаланиш учун барча сув истеъмолчиларининг масъулиятини ошириш мажбуриятини юклайди.

(Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг учинчи сессияси материалларидан).

ЭКИНЛАРНИ суғориш учун Тошкент шаҳри секунд сайин 20 кубометргача сув олади. Аммо тадқиқотлар бу сувнинг шаҳримиздан «транзит» тариқасида, фойда бермай ўтиб кетишини кўрсатади. Чунки кўплаб микрорайонлардаги ирригация тармоқлари магистрал каналлар билан ўзаро боғланмаган, кўп ҳолларда геодезия асбоб-ускуналарисиз, тахмин асосида қурилган. Қурувчилар уй-жой биноларини топширсалар бас. Ирригация шохобчалари эса шошма-шошарлик оқибатида лойиҳа ишлари ниҳоясига етказилмай, чала-ярим ҳолда ташлаб кетилаверади. Ҳатто уй-жойлар фойдаланишга топширилгандан сўнг анчагина муддат ўтиб кетсада, ўрнатилмай қолган темир-бетон лотокларнинг микрорайон ҳуснини бузиб ётганлигини кўриш мумкин. «Главташкентстрой» раҳбарлари эса бундай кўнгилсиз ҳолга панжа орасидан қараб келмоқдалар.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, миллионлаб сўм маблағ сарфлаб барпо этилган минг-минг погон метр темир-бетон ариқлар кўмилиб ётибди. Шаҳар кўчаларининг асосий қисмидаги ариқларда сув йўқ. Кўздан кечирилган ҳар ўн кўчанинг нари борса биттасидагина сув оқаётир. Яшил майдонлар табиийки, водопровод суви ёрдамида суғориляпти.

Кундалик рейд-текширувлар шахсий участкаларда яшовчи гражданлар мавжуд тартибларни жиддий равишда бузаётганлигини кўрсатмоқда. Улар ичимлик сув билан томорқаларини суғорадилар, ҳовли ва уй атрофларини салқинлатадилар.

Мисол тариқасида Акмал Икромов районининг Зиё Саид кўчасида жойлашган барча уйларни кўрсатиш мумкин. Куйбишев районининг Циолковский кўчасида истиқомат қилувчи аҳоли ҳам шундай «тажриба»га амал қилмоқда. Сувдан фойдаланиш қоидаларини мунтазам бузувчи кишилар номини эса алоҳида таъкидлаш лозим. Шуниси қизиқки, уларнинг кўпчилиги раҳбар ходимлар бўлиб, юксак турмуш маданиятини қарор топтириш, қўл остидаги кишиларни тежамкорлик руҳида тарбиялашга даъват этилгандирлар. Хусусан, Политехника институтида декан вазифасини эгаллаб турган ўртоқ Садриддинов Нозимахоним кўчасидаги 20-уйи ҳовлисида ҳовузча барпо қилган, боз устига экинларни ҳам ичимлик сув билан суғориб келмоқда. Республика Госпланининг бош мутахассиси ўртоқ Рейут, қишлоқ қурилиши министрининг ўринбосари ўртоқ Ғаниев, Тошкент давлат университети ўқитувчиси ўртоқ Усмонов ҳам сувдан фойдаланишда мунтазам равишда ана шундай қоидабузарлик қилишган. Масъул ходимларнинг бундай хўжасизлик ва исрофгарчиликка ружу қўйгани тўғрисида кўплаб мисолларни келтириш мумкин. Бундай кўнгилсиз ҳолларнинг ҳар бири жиддий муҳокама қилиниб, айбдорларга нисбатан қатъий чоралар кўрилмас экан, бу соҳада тартиб ўрнатиб бўлмайди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленуми қарорлари ҳам масалага ана шундай ёндашишни талаб этади.

«Иштаҳалари» зўр

Сув ресурсларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланишдаги камчиликлар туфайли шаҳримизда бир кеча-кундузда 110 минг кубометр сув йўқотилаётир. Шунча миқдордаги сув Чирчиқ ва Бекобод шаҳарлари аҳолисини 24 соат давомида таъминлаш имконини беради. Шунча сувни тозалаш ва зарарсизлантириш учун 27616 киловатт-соат электр энергияси сарфланади.

МАМЛАКАТИМИЗ корхоналари айланма такрорий сув таъминоти системаларида 215 куб-километр сув қайта циркуляция қилинади. Бу саноатнинг техника мақсадларига сарфланадиган сувнинг учдан икки қисмига тенгдир. Ана шу тадбир бир йилда салкам 240 куб-километр ҳажмида тоза сувни тежаб қолиш имконини беради. Жаҳондаги бошқа бирор мамлакат бундай даражага эришолмаган.

Республикамиз, хусусан, Тошкент шаҳрида бундай системаларни яхши йўлга қўйган корхоналар оз эмас. Бироқ пойтахтимиздаги юзлаб саноат, қурилиш, транспорт корхоналари ва бошқа ташкилотлар ичимлик сув сифатини талаб қилмайдиган техника мақсадларида шаҳар водопроводи сувини қўлланиб келмоқдалар. Улар айланма сув таъминотини суст жорий этишмоқда, шахсий сув чиқариш иншоотларини қурмаётирлар, мавжуд қудуқлардан ёмон фойдаланишяпти.

Хусусан, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси, абразив, лак-бўёқ, экскаватор заводлари ва бошқа корхоналар шаҳар ижроия комитети белгилаган лимитдан икки-уч баравар кўп ичимлик сувни сарфлашяпти ва бунинг учун йирик ҳажмда жарима тўлашга мажбур бўляптилар. Шу йилнинг беш ойи мобайнида лимитдан ортиқча сув истеъмол қилганлиги учун «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси — 40 минг сўм, экскаватор заводи — 57 минг сўм, абразив заводи — 29 минг сўм, лак-бўёқ заводи — 40 минг сўм жарима тўлаган.

Қурилиш майдонларида ҳам сувдан фойдаланишда жиддий нуқсонлар мавжуд. Жўмракларнинг ва қувурларнинг носозлиги оқибатида сув бир неча кунлаб беҳуда оқиб ётади. Кишилар эса бунга бефарқ муносабатда бўлишади. Айни вақтда бу нафақат ишлаб чиқаришда, балки аҳоли учун ҳам турли хил ноқулайликларни вужудга келтиради. 1-уйсозлик комбинатининг Оҳангарон шоссеси, Юнусобод массивидаги объектларида, шунингдек, 1- ва 2-«Отделстрой» тресте ташкилотларида сув сарфига шундай бефарқлик билан қараш ҳолларига муроса қилиб келинаётир. Тўланаётган жарималар эса ташкилот раҳбарлари чўнтагидан эмас, балки давлат маблағлари ҳисобидан тўланаётганлиги сир эмас. Раҳбар кадрларнинг бундай кўнгилсиз тажрибага мурососозлик қилишларига барҳам беришда бошланғич партия ташкилотлари ўз сўзларини айтишлари лозим.

Ичимлик сув запаслари чегарасиз эмас. Сувга бўлган муносабатни қайта кўриб чиқиш, катта меҳнат ҳисобига ҳосил қилинган тоза сувнинг бекор сарф бўлишига йўл қўймай, ундан фақат хўжалик мақсадларида оқилона фойдаланиш лозим. Беш йиллик мобайнида мамлакат миқёсида сувни тежаб сарфлаш туфайлигина 2,5 миллиард сўм маблағ сақлаб қолиш мумкин бўларди.

Маълумки, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 1981—1990 йилларни ичимлик сув ўн йиллиги деб эълон қилган. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотига кўра, ҳозирги вақтда дунё миқёсидаги 80 процент касалликлар сабаби сифатсиз сув истеъмол қилинишидан эканлиги маълум.

Айрим саноат марказлари ҳамон сув тақчиллигини сезаётган бўлсалар-да, мамлакатимизда, хусусан республикамиз шаҳар ва қишлоқларида чучук сув муаммоси нисбатан ҳал этилган. Вужудга келаётган қийинчиликларнинг асосий сабаби эса кишиларнинг «тўқликка-шўхлик» қилаётганлиги оқибатидир. Кишиларни юксак турмуш маданиятини, тежамкорлик ҳиссини қарор топтириш учун курашга сафарбар этиш — халқ депутатлари маҳаллий Советларининг, уй-жой-коммунал хўжалиги органларининг жонажон ишига айланмоғи керак.

Айни вақтда шуни ҳам таъкидлаш лозимки, сув ресурсларини муҳофаза қилиш билан шуғулланувчи турли муассасалар ва хизмат кўрсатиш органлари мавжуд бўлишига қарамай, улар—бизнингча, майдалашиб кетган. Турли министрлик ва идораларга бўйсинувчи давлат инспекциялари ва комиссиялари баъзан ўзаро келишмаган ҳолда ишлайдилар. Бизнингча, сув ресурсларидан фойдаланишни назорат қилувчи ягона ташкилот ёки институт вужудга келтирилиши мақсадга мувофиқ бўларди.

Уй-жой-коммунал хўжалиги корхоналари бошланғич партия ташкилотлари ўз коллективларида меҳнат интизомини, тартиб ва уюшқоқликни мустаҳкамлашга, инженерлик ускуналарини созлашда юқори сифатни таъминлашга, ишдан чиққан санитария-техника воситаларини тезда тузатиш чора-тадбирлари кўрилишига етакчилик қилишлари лозим. Айни вақтда тежамкорликда жамоатчилик ролини янада ошириш зарур.

О. БОБОЖОНОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ДОНО ВА ИЗЧИЛ СИЁСАТ

М. С. ГОРБАЧЕВ ЖАВОБЛАРИ ЖАҲОН ЖАМОАТЧИЛИГИНИНГ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Англиядаги **Рейтер** агентлиги хабар қилади. Совет раҳбари «Тайм» журналининг саволларига ошкора ва ишонарли жавоблар қайтариш ёрдамида АҚШ президенти билан олий даражада ўтказиладиган ноябрь учрашуви арафасида Америка жамоатчилигига таъсир қилишга уринди. Суҳбат моҳирона ўтказилди. М. С. Горбачёв олий даражадаги учрашув хусусида ўз режаларини айтмай, бир қанча жиҳатларни, масалан, совет кишиларининг Америка халқига нисбатан ҳурмат туйғусини таъкидлашга интилди. Агентлик М. С. Горбачев жавобларининг дадил руҳини, у «Совет позицияларини вазминлик билан баён этиб берганини» уқтиради.

Франциядаги **«Юманите»** газетаси қуйидагиларни таъкидлайди: Совет Иттифоқининг фикрича, Американинг «самовий урушлар» программаси қурол-яроғлар устидан контроллик ўрнатиш тўғрисида бир битимга келиш йўлидаги ўтиб бўлмайдиган тўсиқдир. Башарти космосда қуролланиш пойгасининг олдини олиш тўғрисида битим тузилмаса, ядро қуролларини чеклаш ва қисқартириш хусусида ҳам бир битимга эришиб бўлмаслигини совет раҳбари уқтириб ўтди.

АҚШнинг стратегик мудофаа ташаббуси деб аталган режаси ҳамма соҳалардаги қуролланиш пойгасини кучайтиришигина мумкинлигига, бу эса уруш хавфининг ортишини билдиришига Москванинг ишончи комил, деб уқтиради Италиядаги **АНСА** агентлиги.

«Совет Иттифоқи ҳеч қачон уруш бошламаслигини М. С. Горбачев таъкидлаб ўтди», — дейилади Австриядаги **АПА** матбуот агентлигининг хабарида. Совет раҳбари АҚШни СССРнинг ядро портлатишларини тўхтатиш ҳақидаги таклифига қўшилишга ҳамда ядро қуроли синовларини батамом ва тўла-тўккис тақиқлаш тўғрисидаги музокараларни бошлашга яна бир бор чақирди.

Ливандаги **«Ан-наҳор»** газетасининг уқтириб ёзишича, Вашингтон олий даражада ўтказиладиган Совет—Америка учрашуви чоғида бир битимга эришиш умидига путур етказмоқда. Қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисидаги ҳар қандай Совет—Америка битими Америка маъмуриятининг «самовий урушлар» программасини тўхтатишига боғлиқ. Москванинг фикрича, асосий масала бир-бири билан тинчликда яшашдан, ўз фикр-ўйлари ва ҳатти-ҳаракатлари тарзини ҳарбий издан тинчлик изига, тинч-тотув яшашга ўтказиш учун қайта қуришдан бошқа йўл йўқлигини тан олишдан иборатдир.

М. С. Горбачевнинг жавоблари энг муҳим халқаро проблемалар чуқур анализ қилинганлиги билан, АҚШдаги ва дунёнинг бошқа мамлакатларидаги барча соғлом фикрли кишиларга вақт ғаниматида халқаро кескинлик кучайишини тўхтатиб қолишга далил-исботлар билан даъват қилганлиги зўр таассурот қолдирмоқда, деди Панама суверенитет ва тинчликни ҳимоя қилиш миллий кенгаши президиумининг аъзоси **Хуан Карлос Мас.**

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг газеталари М. С. Горбачевнинг жавобларини биринчи саҳифаларида «Тинчликда яшашдан бошқа йўл йўқ», «Совет Иттифоқидан ҳеч қачон уруш бошланмайди», «Совет Иттифоқи — АҚШ билан қуролсизланиш соҳасида жиддий битимлар тарафдори» деган сарлавҳалар остида босиб чиқардилар. Совет Иттифоқи, деб ёзади Болгариядаги **«Работническо дело»** газетаси, дунёнинг энг катта иқтисодий давлатига айланди.

Совет Иттифоқи зўр ғайрат билан амалий тарзда иш тутмоқда, деб таъкидлайди Чехословакиядаги **«Руде право»** газетаси. СССР, социалистик сиёсат ва дипломатия СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатлар яхшиланишининг, етук халқаро муаммолар ҳал этилишининг тарафдоридир. СССР қуролланиш пойгасини қоралаб, илгари уни тиз чўктириш, ҳолдан тойдириш учун неча марталаб уриниб кўрганликларини, аммо бу уринишларнинг ҳаммаси барбод бўлганини таъкидламоқда. Келгусида ҳам шундай бўлаверади.

(ТАСС).

Ишлаб чиқариш ташкилотчиси минбари

КАФОЛАТ

Урганч ёғ-мой комбинатида янги система афзаллиги

● **ЁҒ-МОЙ САНОАТИНИНГ ОДИМЛАРИ**

● **ТЕЖАЛГАНИ ҲИСОБИГА УЧ КУН ИШЛАНАДИ**

● **ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИГА БИР НАЗАР**

● **МУРАББИЙЛИК МАСЪУЛИЯТИ**

ҚИРҚ БЕШ йилдан буён ишчилар синфи сафидаман. Шогирдлик кезларим эсимда. «Қизил Октябрь» ёғ корхонаси кадр ишчилари биз, ёшларга касб-кор ўргатишган, мураббийлик қилишган. Меҳнат фаолиятим эндигина бошланганида, душман Ватанимизга ҳужум қилди. Кўп тенгдошларим қатори фронтга отланиб, Улуғ Ватан урушида қатнашдим. Урушдан қайтгач, яна корхонага ишга келдим. Ҳозир ҳам ишлаяпман, механикман.

Шу қисқа таржимаи ҳолимда бутун умрим мазмуни мужассам десам, хато кетмасман. Бу йўлни менга тенгдош бўлган ҳар бир ишчи босиб ўтган, албатта. Ҳар биримизнинг тақдиримиз — Ватан тақдири билан, манфаатимиз коллектив манфаати билан чамбарчас боғланиб кетган.

Ишчи—корхона хўжайини. Шу боисдан у ҳамиша ишлаб чиқариш ҳақида ўйлайди, даҳлдорлик туйғуси билан нафас олади. Машинанинг, станокнинг томир уриши, меҳнат, технология ва план интизоми, социалистик мулкка муносабат, янгиликнинг жорий этилиши ва бошқа ҳаётий масалалар тўлқинлантирмайдиган ишчи топилармикан? У ютуқлардан қувонади, нуқсонлардан ташвиш тортади, қолоқликка, беғамликка тоқат қила олмайди. Дадил қадамлар билан олға боришни ўзининг бурчи деб ҳисоблайди.

Бир вақтлар ишлаб чиқариш муроми ва план интизоми бузилгани учун корхонамизни танқид қилишарди. Ҳижолат чекардик, виждон азоби қийнарди. Қолоқлик сабаблари чуқур таҳлил этилганида, кўпгина камчиликларни ишчиларнинг ўзлари очиб ташлашди, етилган масалаларни кўтариб чиқишди, меҳнат интизоми устидан назоратни, сифат учун кафолатни зиммага олишди.

Ишчилар таклифига кўра, реконструкция амалга оширилди, эскирган автомат ва ускуналарнинг бир қисми янгиланди. Қўнимсизликка, прогулчиликка, хўжасизликка барҳам бериш учун кескин чоралар кўрилди, меҳнат шароити яхшиланди.

Маъмурият ва бошланғич партия ташкилоти, касаба союз ва комсомол комитетларининг принципиаллик билан изчил амалга оширган тадбирлари, ишчилар активлиги ва ташаббускорлиги ривожлантирилганлиги ўз самараларини берди. Иқтисодий кўрсаткичлар яхшиланиб, корхонамиз қолоқликдан чиқди.

Баъзи рақамларни келтириб ўтаман. Шу йилнинг биринчи ярмида планга қўшимча равишда бир ярим миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди, меҳнат унумдорлиги 8,5 процент ўсди. Бу—пландан ташқари 2300 тонна ёғ, 189 тонна совун демакдир. Олинган соф фойда бир миллион сўмга етди.

Пахта ҳосилини қабул қилишнинг янги тартиби жорий этилганлиги корхонамизга катта иқтисодий фойда келтирди. Асосий хом ашё—чигитнинг сифати яхшиланиб, ундан ёғ олиш кўпайди. Ўтган ойлар ичида планда белгиланганидан 0,72 процент кўп ёғ олинди. Бу 895 тоннани ташкил этади. Шунингдек, 2400 тонна чигит, 139 минг киловатт-соат электр ва 7800 гикакалорий иссиқлик энергияси, 210 тонна бензин иқтисод қилинди. Бу бизга тежалган хом ашё ва энергия ҳисобига уч кун ишлаш имконини беради.

Ютуқлар ҳақида гапирганимизда, уларнинг ижодкорлари—ишчилар, инженер-техник ходимларнинг меҳнат активлиги тобора ошаётганлиги, КПСС XXVII съезди шарафига социалистик мусобақа кенг қулоч ёйганлигини алоҳида таъкидлаш керак. Ёқуббой Полвонов, Рустам Отажонов бошлиқ сменалар графикдан ўзиб ишлаб, мусобақада байроқдорлик қилмоқдалар. Ёғ пиширувчи Аҳмад Сотипов, аппаратчи Гулнора Рўзметова, ёғ оқловчилар Зариф Собиров, Шомурод Қуриёзов, Сўнажон Йўлдошева каби ўнлаб ишчилар беш йиллик марраларини аллақачон эгаллаб, ўн иккинчи беш йиллик ҳисобига меҳнат қилишяпти. «КПСС XXVII съездига 27 зарбдор ўн кунлик» ҳаракатига қўшилган ташаббускорлар ишлаб чиқаришда юқори кўрсаткичларга эришиб, ғайрат-шижоат намуналарини кўрсатмоқдалар.

ЯХШИ ИШЛАР, ажойиб кишиларимиз ҳақида ҳар қанча фахрланиб гапирсак арзийди. Аммо партиямиз бизга ютуқлар билан мағрурланмаслик, эришилган натижаларни мустаҳкамлаш ва жадал суръатлар билан олға бориш зарурлигини ҳамиша уқтириб келмоқда. Вазифа—бугун кечагидан, эртага бугунгидан яхшироқ ишлашдан, етилган масалаларни ҳал этишда омилкорлик, ташаббус кўрсатишдан иборат.

Фан-техника тараққиёти ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш — меҳнат унумдорлигини ўстириш, юксак самарадорликка эришишнинг муҳим резервидир. Корхонамизда қўл меҳнатининг салмоғи 30 процентдан кўпроқни ташкил қилаётган экан, буни нормал ҳол деб бўлмайди. Масалан, тайёр маҳсулотни яшикларга жойлаш, транспортга ортиш ва тушириш қўл кучи билан бажарилаётир. Ёғ қадоқлаш цехида битта линияда 11 киши ишлаяпти, сменада атиги 8 тонна ёғ идишларга қўйилаётир. Автоматлар эскирган, уларни янгилаш пайсалга солинмоқда.

Замонавий технология асосидаги линияни ишга тушириш, эскирган автомат ва машиналарни алмаштириш тўғрисидаги таклифлар ижобий ҳал этилса, меҳнат унумдорлигини анча ошириш ва маҳсулот таннархини камайтириш имкони вужудга келарди. Бизда ёғ фақат 0,5 литрли идишга қўйилади. Бир литрли ва 3-5 литрли идишлардан фойдаланилмайди, шундай пластмасса идишлар ёғ солишга қулайку? Бу вақтни тежабгина қолмай харидорларга ҳам қўл келади.

Бизнингча, озиқ-овқат саноати корхоналари учун кадрлар тайёрлаш системасини такомиллаштириш, таълимнинг ишлаб чиқариш практикаси билан боғланишини мустаҳкамлаш керак. Корхонамизга политехника институтидан келаётган олий маълумотли мутахассислар зарур назарий билимга эга бўлса ҳам амалий иш жараёнида қийналиб қолишяпти, уларда технологик маҳорат етишмаётир. Ўқув юртлари халқ хўжалигига техника тараққиётини амалда жорий этишга қобил кадрлар тайёрлаб берсинлар. Давр талаби шундай!

Тўғри, корхоналарда ёш мутахассислар тўғрисида ғамхўрлик қилиш, бу борада мураббийларнинг ролини ошириш катта аҳамиятга эга. Ишнинг кўзини биладиган кадр ишчиларнинг бой тажрибаларидан кўп нарса ўрганиш мумкин. Олий ўқув юртидан тайёрлов цехига келган Саъдулла Хўжаев анча вақтга қадар ўзига топширилган вазифани мустақил уддалашда қийналиб юрди. Унга тажрибали ишчи Назар Ҳасанов ёрдамга келди, ўз билганларини, технология сир-асрорларини ўргатишда қунт ва бардош билан иш олиб борди. Саъдулла ҳозир сменага бошчилик қилмоқда. Отажон Ишбоев, Семён Кузнецов, Ниёзмат Матжонов, Ермак Дусакеев каби ветеранларнинг ёшларга мураббийлик қилишдаги самарали фаолиятини алоҳида қайд қилиш ўринлидир.

Ҳозирги ишчи—ишлаб чиқаришнинг чинакам жонкуяри, корхона ҳаётидаги ҳамма масалаларни ҳал этишда фаол иштирокчи. Меҳнат коллективи тўғрисидаги Қонун бизнинг ҳуқуқларимизни кенгайтириш билан бирга, масъулиятимизни янада оширди. Заррача ҳам хотиржамликка берилишга, ишдаги камчиликларга лоқайд қарашга ҳаққимиз йўқ. Меҳнат ва технология интизомини бузиш, иш вақтини беқорга ўтказиш, қўнимсизлик, ичкиликбозлик фактларига қарши курашни бўшаштирмаслигимиз лозим. Рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини ривожлантириш, ишчиларнинг ижодий активлигини оширишга кам эътибор берилаётганлиги ташвишли ҳолдир. Ишчиларнинг кўнгилли дам олиши, физкультура ва спорт билан шуғулланиши учун барча шароитлар яратилиши зарур. Ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш имкониятларидан, мавжуд резервлардан тўлароқ фойдаланиш лозимлигини ҳаёт тақозо этмоқда.

Ҳозир бизнинг фикрзикримиз етилган масалаларни тезроқ ҳал қилишга, тугалловчи йилни ва умуман беш йилликни муваффақиятли якунлашга, жонажон партиямиз XXVII съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга қаратилган. Бу мақсад йўлида кучғайратимизни, қалб қўримизни аямаймиз.

Матрасул МАШАРИПОВ,
Урганч ёғ-мой комбинати механиги, Улуғ Ватан уруши ветерани.

Муҳаммаджон Йўлдошевич ЙЎЛДОШЕВ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, тарих фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг илмий консультанти, 1922 йилдан КПСС аъзоси Муҳаммаджон Йўлдошевич Йўлдошев 3 сентябрь куни 81 ёшида вафот этди.

М. Й. Йўлдошев 1904 йили Фарғона областининг Бешариқ қишлоғида деҳқон оиласида туғилди. Ёшлигидан комсомол сифатида Фарғона водийсида Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун, босмачиларга қарши курашда фаол иштирок этди. 1926 йилда Ўрта Осиё коммунистик университетини тугатганидан кейин партия органларида — Тошкент шаҳар Эски шаҳар район партия комитети, Тошкент округ партия комитети, ВКП(б) Марказий Комитети Ўрта Осиё бюросининг бўлимларида мудир, Украина КП(б) Марказий Комитетининг сектор мудири вазифаларида ишлади. 1937 йили Москвада Қизил профессура институтини тугатгандан сўнг Тошкент область партия комитетининг биринчи секретарлигига сайланди, 1940 йилда Ўзбекистон ССР Маориф халқ комиссари қилиб тайинланди. 1942 йилда у Бугуруслан ўқитувчилар институтига, кейинчалик Мордва педагогика институтига раҳбарлик қилди. 1948—1956 йилларда М. Й. Йўлдошев СССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг докторанти, катта илмий ходими, Ленинград давлат университетининг доценти, 1956—1961 йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг директори, 1961 йилдан умрининг сўнгги кунларигача Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг сектор мудири, сўнгра илмий консультанти бўлиб ишлади.

М. Й. Йўлдошев Ўрта Осиё халқлари тарихи соҳасида кўзга кўринган олим эди. 60 дан зиёд илмий иш, шу жумладан «Бухоронинг Россия билан XVI—XVII асрлардаги ўзаро муносабатлари», «Феодал Хиванинг XIX асрдаги ер тасарруфи ва давлат қурилиши» ҳамда бошқа йирик илмий-тадқиқотлар олимнинг қаламига мансубдир. Илмий фаолият билан бир пайтда у педагогик ва илмий кадрлар тайёрлаш борасида катта иш олиб борди.

Фаол илмий ва ижтимоий фаолият унга ҳурмат-эътибор ҳамда муносиб обрў келтирди. У 1956 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси, 1968 йилда ҳақиқий аъзоси этиб сайланди.

М. Й. Йўлдошев ВКП(б) Ўзбекистон Компартияси бир қанча съездлари делегатлигига сайланди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг депутатлари бўлган эди.

Ватан олдидаги катта хизматлари учун Ленин, «Ҳурмат Белгиси» орденлари, медаллар билан мукофотланган.

Ўз талантини совет халқи ва Ленин партиясига хизмат қилишга бағишлаган Муҳаммаджон Йўлдошевич Йўлдошевнинг ёрқин хотираси қалбларимизда абадий сақланиб қолади.

И. Б. Усмонхўжаев, Р. Ҳ. Абдуллаева, Е. А. Айтмуротов, В. П. Анишчев, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. К. Михайлов, Т. Н. Осетров, Н. И. Попов, О. У. Салимов, К. С. Саликов, Ҳ. А. Шоғазатов, Т. А. Алимов, В. А. Головин, Н. М. Маҳмудова, У. У. Умаров, В. А. Хайдуров, Ғ. З. Заҳриддинов, П. Қ. Ҳабибуллаев, Н. Т. Тўхлиев, Ҳ. Т. Турсунов, К. И. Лапкин, Э. Ю. Юсупов, Т. Р. Рашидов, Г. А. Пугаченкова, К. Е. Житов, И. И. Искандаров, М. М. Ҳайруллаев.

СССР ДАВЛАТ МУКОФОТИГА НОМЗОДЛАР

ҚОРАҚАЛПОҚ ДОСТОНИ

„ҚОРАҚАЛПОҚ ДОСТОНИ». Трилогияни ўқиб бўлгач, сўнгги саҳифани ёпар экансиз, ажиб ҳиссиёт дилингизни чулғаб олади: чунончи Улуғ Октябрь социалистик революциясигача ҳатто ўз ёзувига эга бўлмаган, Бердақ айтгани каби «халқ бўлган-у, халқ номини олмаган» қорақалпоқнинг бугунги ҳаёти, маданияти, турмуш тарзини нимага қиёс қилиш мумкин? Ҳеч нимага! Ҳарқалай, муқояса учун мисол топиш қийин.

Инқилоб уларни буюк қардошлик оиласига қўшди ва бугунги кунда у тенг-у тўшлари орасида ўз обрўйи, равнақли адабиёти ва санъати, қишлоқ хўжалиги — ҳамма-ҳаммасига эга. Қорақалпоқ адабиёти намояндалари асарлари қардош халқларнинг маънавий мулкига айланаётир.

Буюк Ғалабанинг қирқ йиллиги шарафига Москвада ижодий ташкилотлар правлениеларининг қўшма тантанали пленуми ўтаётган кунлар эди. Меҳмонхонага кираверишда эшикоға: «Сиз Ўзбекистонданмисиз?» деб сўради мендан, сўнг нарироқда кутиб турган кишини имлаб чақирди. У, чамаси, етмишларга борган, тўлагина, мўйлови ўзига ярашиб турган кўзойнакли киши эди, олдимга келиб:

— Кечирасиз, сиз мабодо Қаипбергеновни танимайсизми? — деб сўради.

— Танийман.

— У кишини қандай топсам бўлар экан, а?

— Ҳозир, шошманг-чи,— дея телефонга яқинлашдим ва икки бор қўнғироқ қилдим, жавоб бўлмади. —Хонасида йўқ-у. Мабодо ҳожатингизни чиқаришга бирон бир кўмагим тегадиган бўлса, марҳамат.

— Йўқ, унчалик овора қиладиган ишим йўқ, бир чеккаси қарилик, адабиётни яхши кўраман. Асарини севиб қолган ёзувчиларимнинг ўзларинiям кўргим келади, — дея целлофан халтага ўроғлиқ китобни олди у. Бу — «Қорақалпоқ достони» эди. Уни қўлимга олдим.

— Обуна бўлган экансиз-у!

— Албатта-да. Йўқса, бундай китобларни дўкондан топиш қийин.

«Дружба народов» журнали кутубхонаси» туркумида нашр этилган «Қорақалпоқ достони» обуна орқали 268 минг нусхада босилиб чиққан эди.

Бу рақам қорақалпоқ адиби ва адабиёти учун шараф, бинобарин, асарнинг дўстлик кутубхонаси мухлислари мулкига айланиши ўзига хос рамзий маънога эга!

«Қорақалпоқ достони» тарихий трилогияси «Мамамбий афсонаси», «Бахтсизлар», «Гумроҳлар» каби уч китобдан иборат. Асар Автоном республика адабиётида қувончли воқеа бўлди, аввал ўзбек, кейинчалик Иттифоқ китобхонлари уни мамнуният билан кутиб олди.

БИР НЕЧА ПОВЕСТЬ ва роман ҳамда ҳикоялар тўпламлари билан танилган, ҳатто насрнинг мураккаб жанри — роман бобида ҳам қаламини обдон синаб кўрган, анчамунча ҳаётий тажрибага эга Тўлепберган Қаипбергенов «Қорақалпоқ қизи» романи тилга тушиб, элга маъқул бўлгач эпик асарга қўл урадди. Шу ўринда «Қорақалпоқ қизи»ни экранлаштиришга доир бир воқеани эслаш жоиздир. Фильмда Жумагул образини яратган Тамара Шокирова адибга халқи муҳаббатини шундай ифода этади:

— Маълумки, Жумагул бир вақтлар онаси қатори ота уйидан қувғинди бўлган. Йиллар ўтиб, у янги тузумнинг фидойиларидан бўлиб танилади. Ва ногоҳ отасига тўқнаш келади, вақтида қамчисидан қон томган ҳоким Зарипбой энди юмшоқ супурги бўлиб қизига ёлборади. Раҳм-шафқат сўрайди, шунда Жумагул: «Энди мени қизим, деманг. Сиздаканги иккиюзламачи, нопок одамларни кўргани кўзим йўқ, дейди, уйингиздан гўдаклигимда чиқиб кетганман, ҳайдагансиз».

Бу саҳна такрор ва такрор суратга олинади. Амударё қирғоғида, Қипчоқ қишлоғида бўлаётган бу воқеани қишлоқ аҳли диққат-эътибор билан кузатиб туришарди. Саҳна сўнгида, кишилар орасидан етмишларга бориб қолган бир кампир чиқади-да, кўз ёшларини енги билан артганича келиб, уни бағрига босади. Ўпкаси тўлиб, «Жумагул-болагинам, сени сираям унутганим йўқ! Йиғлама қизгинам», деб унинг сочларини силайди. Бу манзара, табиийки, асар ҳаққоний ёзилганлигини тасдиқлайди.

Ана шу роман адибнинг салмоқли, қўламдор асарлар яратишга кўрган ҳозирлиги, ўзини синовдан ўтказиши эди, десак бўлади.

«Мамамбий афсонаси». Бу — катта орзунинг, машаққатли ижоднинг илк маҳсули эди. Адиб 1968 йили унга сўнгги нуқта қўйди. Орадан уч йил ўтгач, «Бахтсизлар», 1975 йили «Гумроҳлар» юзага келди. Қаипбергеновнинг салкам ўн беш йиллик сермашаққат меҳнати муайян ижодий ютуқлар келтирди унга. Трилогия Иттифоқ китобхонларининг маънавий мулкига айланди.

АДИБ ТРИЛОГИЯСИНИ халқини халқ сифатида танитган Улуғ Октябрь социалистик революциясига бағишлайди. Биринчи китобнинг илк саҳифасига ушбу ёзув қайд этилган: «Биз... рус ери учун сенинг фарзандларинг билан бирга ўламиз, сенинг ор-номусинг учун жонимизни фидо қиламиз». Бу — қорақалпоқларнинг Юрий Долгорукийга йўллаган қасамномасидан. Бу қайд трилогиянинг ижтимоий, ғоявий йўналишини ҳам, ёзувчининг ўз олдига қўйган мақсадини ҳам очиқ-ойдин намоён этиб турибди. «Мамамбий афсонаси»да воқеалар қорақалпоқ халқининг узоқ тарихининг ажралмас халқаси сифатида тасвирланади. Романда Мамамбий образи халқининг мардлиги ва собитлигини ўзида узуқ этади.

«Мамамбий афсонаси»да қорақалпоқ халқининг революцияга қадар бўлган оғир, машаққатли ҳаёти, уруғ-аймоқлар ўртасидаги қонли тўқнашувлар ва буларнинг аянчли оқибати, эрксизлик, қашшоқлик даҳшати таъсирчан манзараларда ифода этилади. Айни пайтда пок муҳаббат, гўзал инсоний туйғулар, биродарлик улуғланади. Асарда воқеалар: қорақалпоқларнинг рус халқига муносабати, бирлашишга интилишлари ривожланиб боради.

«Бахтсизлар». Ўн саккизинчи асрнинг бошларидаги алғов-далғовлар-у, Мамамбийдек ниҳоятда мураккаб шахс бўлмиш Ойдўсбий қисмати ва унинг фикрий оламидаги қарама-қаршиликлар, шунингдек, элнинг унга муносабатидаги товланишлар; давр фожиалари бу романга мавзу бўлган.

Бир томондан қўшни хонликлар зуғум қилса, иккинчи томондан уруғлар ўртасидаги низо халқ бошига кулфатлар солади. Асрлар мобайнида талончилик туфайли эзилган халқ бирорбир паноҳ топишга интилишади. Мамамбий, Ойдўсбий, Эрназар полвон каби халқ намояндалари адолатсизликдан, зулмдан, зулумотдан қорақалпоқни рўшноликка олиб чиқиш йўлларини қидиради. Уларнинг машаққатли курашлари, фидойиликлари, Россия билан бирлашиш йўлида қатъий кураш олиб боришлари «Гумроҳлар»нинг асосий мағзини ташкил этади.

Трилогия таркибидаги романлар эркин, ҳаққоний, ўз қаҳрамонларига комил ишонч руҳи билан ёзилган.

«Марксча-ленинча таълимот халқнинг жамият тараққиётида тутган ўрни ва айрим шахсларнинг тарихий шароит тақозоси билан кўрсатган қаҳрамонликларини ҳаққоний баҳолаш лозим эканини уқтиради,— деб ёзади адиб.— Мамамбий, Ойдўсбий, Эрназар олакўзларнинг номи билан боғлиқ бўлган қорақалпоқларнинг ўтмишини қаламга олганимда, аждодларимизнинг ўзларига хос яшаш тарзи, ўй-туйғуси, маънавий оламини ҳикоя қилмоқчи бўлганимда ана шу таълимот менга дастуриламал бўлди».

ТРИЛОГИЯНИНГ УЧАЛА китобида ҳам эпопеянинг асосий қаҳрамонлари қатори Омонлиқ, Дўспон, Тенгел, Лукерья сингари оддий халқ вакиллари образлари ҳам маҳорат ва муҳаббат билан яратилган. Рус ва қозоқ, ўзбек ва туркман, қорақалпоқнинг биродарлиги унда ёрқин ифода этилган. Адиб Парчагул, Гулизебо, Хумор, Лукерья, Олмагул каби аёлларнинг бетакрор образларини яратганки, улар халқпарвар ва меҳрибонликлари билан бир-бирига яқин турадиган симиолардир.

Трилогиянинг тили ҳақида алоҳида гапириш лозим. Т. Қаипбергенов равон, халқчил, образли тилга эга, у халқ ҳикматлари ва ривоятлардан унумли, ўринли фойдаланади. Тўғри, бир хил боб-у, саҳифалар бошдан оёқ латифа ё афсонадан иборат, айрим ўринларда қўлланилган ривоятлар текстга унча сингмайди ҳам. Аммо булар трилогиянинг умумий қимматига зиён етказмайди. «Бизнинг аждодларимиз, дейди Т. Қаипбергенов, ўз авлодларига шоҳона мачитлар-у, тилла эшикли саройлар қолдиришмаган. Аммо ўз она тилларини, қўшиқ ва мақолларни, халқ ҳаётининг энг муҳим маънавий бойлигини сақлаб қолганликлари учун ҳам улардан миннатдор бўлмоғимиз лозим». Ана шу эҳтиром ҳисси билан йўғрилган трилогия том маънодаги қорақалпоқ достонидир.

Раҳмат ФАЙЗИЙ,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

Ташвишли сигнал

САРСОН УЗУМЛАР

Охунбобоев райони хўжаликларининг деҳқонлари бу йил сабзавот ва меваҳан мўл ҳосил етиштирдилар. Лекин бу маҳсулотларнинг меҳнаткашлар дастурхонига келтирилиши қийин бўлмоқда. «Омбор» операциясини ўтказган область «Комсомол прожектори» штаби рейд бригадаси аъзоларининг аниқлашларича, бунда тайёрловчилар айбдордирлар.

«Победа» колхозининг экспедитори Р. Жўраев 270 килограмм узум ортилган колхоз машинасида тайёрловчиларни излаб районни кезиб чиқди, у аввал район тайёрлаш пунктига келди. Пункт мудири С. Набатов ёз неъматларини тўхтовсиз қабул қилиб олади, деб яқиндаги магазинга юборди. Магазинда эса узумни қабул қилиб олмадилар. Бечора экспедитор кечгача магазинма-магазин қатнади. Ниҳоят узумни у дастлаб берган тайёрлов пунктининг ўзига топширишга муваффақ бўлди.

Нима учун узумни бу ерда дарҳол қабул қилиб олишмади? Балки узум кўп тайёрланиб энди унга ҳожат қолмагандир? Мутлақо бундай эмас. Узум харид қилиш плани атиги 3 процент бажарилган. Бошқа меваларни ҳамда сабзавотни харид қилиш плани ҳам барбод бўлмоқда. Уларнинг «идиш йўқ» деган баҳоналари ҳақиқатдан узоқ. «Прожектор»чилар тайёрлаш пунктининг территорияси бўш яшиклар билан тўлдириб ташланганлигини аниқлашди. Бунинг устига бир кун олдин эллик кубометр яшик ясаладиган тахталар олинган. Лекин тахталарни тушириш вақтида бир кубометрга яқини синдирилиб, исроф қилиб юборилди. Бу тахталар 3 кун сақлангандан сўнг яна 3 кубометри «ғойиб бўлди».

Бу ерда идишларни ва материалнигина эмас, тайёрланган маҳсулотни ҳам ана шундай бепарволик билан сақлашади. Масалан, 14 август куни Ленин номли колхоздан 27 тонна биринчи сорт пиёз қабул қилиб олинган эди. Бир кундан сўнг эса «сақлаш» натижасида яроқсиз ҳолга келиб қолди, деб 500 килограмм пиёзни бракка чиқариш тўғрисида акт чиқарилди.

Маҳсулот қабул қилиб олингандан сўнг тайёрлаш пунктида боғ ва полизлардан келтирилган маҳсулотлар сифати тез бузилаётганлиги аниқланди.

В. ТАТАРИНОВ,
ЎзТАГ мухбири.
Фарғона области.

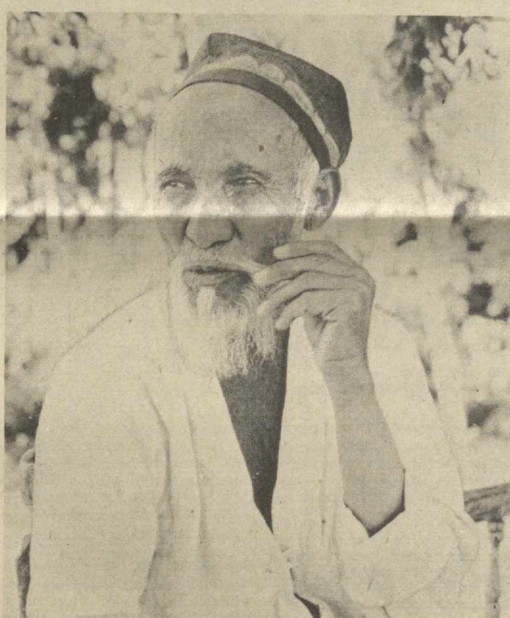

ОТА ИБРАТИ

Юзларидан нур ёғилиб турган бу отахоннинг номи фақат Энгельс номли колхоздагина эмас, Андижондаги Ленин райони пахтакорларига ҳам яхши таниш. Уни ота, устоз деб эъзозлашади. Бунинг боиси бор. Суяги деҳқончиликда қотган Абдуқаҳҳор ота Холдоров қарийб 60 йилдан бери пахта экади. 55 йилдан бери илғор бригада бошлиғи. У мўл-кўл пахта етиштиришда катта тажриба орттирди. Неча ўнлаб шогирдлар етиштирди.

Абдуқаҳҳор ота ҳамон сафда. У бошлиқ бригада миришкорлари мавжуд 40 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» топшириш учун ғўза парваришини кучайтиришмоқда. Меҳнат Қизил Байроқ ва III даража Меҳнат Шуҳрати орденлари нишондори Абдуқаҳҳор ота қимматли маслаҳатлари ва меҳнатдаги шахсий ибрати билан ишнинг олға силжишига катта ҳисса қўшаётир.

Т. Ҳамроқулов фотоси.

Далалардан дараклар

НАМУНАЛИ ҲОЗИРЛИК

● ҚҚАССР. «Бу йил 2300 тонна дағал хашак ва 2840 тонна силос бостириб чорва қишловига намунали ҳозирлик кўрамиз!»

Элликқалъа районидаги «Қирққизобод» колхози чорвадорлари ва ем-хашак тайёрлаш бригадаси аъзоларининг марраси шундай. Ҳозир хўжаликда ҳар куни 70 тоннадан дағал хашак тўпланиб, бугунгача жамғарилган озуқа миқдори 1500 тоннадан ошди.

Б. ДЎСЧОНОВ.

ТИЛИМИ ТИЛНИ ЁРАДИ

● АНДИЖОН. Комсомолобод райони полизчилари бу йил «Заркокил», «Шакарпалак», «Босволди», «Қирқма», «Мармар», «Гурскетди» каби тилими тилни ёрар ширин-шакар қовун-тарвузлар турини кўплаб етиштирдилар. Ватанга 830 тонна полиз маҳсулотлари етказиб беришга сўз берган район деҳқонлари ўртасидаги мусобақада Мирзааҳмедов номли, «СССР 50 йиллиги», «Партия XXIV съезди» совхозлари миришкорлари олдинда боришяпти.

Ш. МАҲМУДОВ.

* * *

Республикамиз пахтазорлари, яйловлари, боғ-роғлари ва полизларида жўш ураётган қайноқ меҳнат тароналаридан қашқадарёлик **А. Йўлдошев, Ҳ. Назаров, Н. Тоғаев**, фарғоналик **С. Содиқова, М. Ҳолиқова, А. Мадраҳимов, С. Дадахўжаев, И. Бекмамбетов**, сурхондарёлик **Ҳ. Умаров**, тошкентлик **Ҳ. Тожиматов, М. Ҳолиқулов**, андижонлик **М. Абдуллаев, А. Ўрмонов, Ҳ. Шамсиддинов, Б. Мавлонов, Г. Сотиболдиева** ўртоқлар ҳам хабар қилишган.

УСТОЗЛАР ҲУЗУРИДА

Ленинградда «Совет Ўзбекистони тасвирий санъати» кўргазмаси очилди

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 60 йиллиги муносабати билан ташкил этилган бу кўргазма аввал Москвада намойиш қилинган эди. Энди уни ленинградлик санъат мухлислари томоша қилмоқдалар. Ўзбекистон ССР Рассомлар союзи правлениесининг раиси Жавлон УМАРБЕКОВ кўргазма очилиши муносабати билан мухбиримизга қуйидагиларни гапириб берди.

— Ўзбекистон тасвирий санъати Москвада масъулиятли имтиҳондан ўтди. Талабчан, билимдон санъат мухлислари республикамиз рассомлари яратган асарлар ҳақида холисона, дўстона фикр-мулоҳазалар билдирдилар. Биз учун, айниқса, совет тасвирий санъатига катта ҳисса қўшаётган маданият арбобларининг фикр-мулоҳазалари, маслаҳатлари, кўрсатмалари қимматлидир.

Кўргазма энди Ленинградда намойиш этилмоқда. Мен бир фактни алоҳида таъкидлашни истайман. Ўзбек совет тасвирий санъатининг шаклланиши ва равнақида, миллий кадрларнинг кўпайишида Ленинград санъат мактабларининг, устоз рассомларнинг хизматлари каттадир. Биз шунинг учун ҳам кўргазмани устозлар ҳузуридаги имтиҳон деб билмоқдамиз.

Йирик санъаткоримиз А. Волков Ленинград Бадиий академиясида, В. Маковский қўлида таҳсил кўрган. Атоқли манзарачи рассомимиз М. Новиков эса худди шу академиянинг муаллими Н. Дубовскийнинг шогирдидир.

Тошкентдаги санъат музейида ташкил этилган тасвирий санъат студиясининг асосчиси ҳам ленинградлик устозлардир. Студияни И. Репиннинг шогирди Н. Розанов бошқарган эди. Кейинчалик етук рассомлар бўлиб етишган А. Тошкенбоев, Ў. Тансиқбоев каби рассомлар худди шу студияда таълим олишган.

Кўргазмада 400 дан зиёд рассомнинг 1500 дан ортиқ асари намойиш этилаётир. Унда барча жанрлардан намуналар бор. Ўтган олтмиш йил ичида республикамиз тасвирий санъати катта ютуқларни қўлга киритди. Атоқли рассомларимиз ишлаган кўплаб асарлар Бутуниттифоқ ва Халқаро кўргазмаларда намойиш этилди. Биз Ленинград кўргазмасига тайёргарлик жараёнида ана шу ишлардан танлаб олдик. Асосий мақсадимиз олтмиш йил ичида тасвирий санъат соҳасида эришган зафарларни, рассомларимизнинг оригинал изланишларини қардошларимизга кўрсатишдан иборат.

Рангтасвир намуналари орасида Л. Абдуллаев, А. Абдуллаев, Ч. Аҳмаров, Р. Аҳмедов, Н. Қўзибоев, Р. Чориев, Ю. Талдикин, Б. Жалолов ва бошқаларнинг асарлари бор. Бу портретлар, тематик картиналар илғор замондошларимиз, фан ва маданиятимизнинг равнақига муносиб ҳисса қўшган ва қўшаётган кишилар, жасоратлар, ташаббуслар туғилаётган иш жараёнлари, шунингдек, тарихнинг зарварақлари тўғрисида ҳикоя қилади.

Сўнгги йилларда ҳайкалтарошлик жанрида қувончли ютуқларга эришилди. Бу юксалишга А. Бойматов, А. Аҳмедов, Қ. Салоҳиддинов, Д. Рўзибоев, Ж. Қуттимуродов, М. Мусабоев, М. Макаров, Х. Ҳусниддинхўжаев, Я. Шапиро сингарилар муносиб ҳисса қўшдилар. Биринчи уч рассом Ленинградда таҳсил кўрган, илк асарларини ўша ерда кенг жамоатчиликка кўрсатган. Кўргазмада ҳайкалтарошларнинг турли йилларда яратган оригинал ишлари қўйилган.

Ленинградлик санъат мухлисларида республикамиз халқ декоратив-амалий санъати усталарининг ишлари катта қизиқиш уйғотяпти. Китоб, кино ва театр рассомларининг кўргазмага тавсия қилган асарлари ҳам ўзига хослиги билан диққатга сазовор.

Кўргазмада истеъдодли ёш рассомларнинг портретлари, картиналари, плакатлари, график асарлари кўрсатилмоқда.

Намойиш этилаётган кўргазмадан умидимиз катта. У асарларимиз ҳақида атоқли рассомларнинг фикр-мулоҳазаларини жамлайди, нималарга эътибор бериш кераклиги, шунингдек, тасвирий санъатнинг долзарб масалалари хусусида қардошларимиз билан атрофлича фикрлашиб олиш имкониятини яратади. Айни вақтда ўзига хос тарихга эга бўлган ўзаро алоқа ва ҳамкорлигимизни янада ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшади.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

ЎЗБЕКИСТОН ССР «ФАН» НАШРИЁТИ ҚУЙИДАГИ КИТОБЛАРНИ БОСМАДАН ЧИҚАРДИ:

И. ЛАРИН, Т. ҲАЙДАРОВ. Пахта экадиган районларда ишлаб чиқариш кооперациясини ривожлантириш. 156 бет. Баҳоси 1 сўм 30 тийин (рус тилида).

Монографияда хўжаликлараро кооперация ва агросаноат интеграциясининг вужудга келиши, илмий-техника прогресси шароитида кооперация жараёнларининг ривожланиш назарий масалалари устида фикр юритилади.

С. МАЦКЕЛЬ. Математик методлар ва ЭҲМ ёрдамида узелларни ва уларнинг ўтказиш қобилиятини ривожлантиришни оптимизациялаш. 112 бет. Баҳоси 1 сўм (рус тилида).

Монография темир йўл транспорти ва лойиҳалаш ташкилотлари илмий-техник ходимлари, аспирантлар ва олий ўқув юртларининг студентларига мўлжалланган.

А. БАХИЕВ. Қуйи Амударё ўсимликлар дунёсининг экологияси ва алмашиниши. 192 бет. Баҳоси 1 сўм 80 тийин (рус тилида).

Монографияда Орол денгизи сатҳининг пасайиши билан ўсимликлар дунёсининг алмашиниши ҳақида маълумотлар берилади.

КЎРГАЗМАЛИ АГИТАЦИЯ

ПЛАКАТЛАР ТИЛИ БИЛАН

Меҳнаткашларни коммунистик дунёқараш руҳида тарбиялашда, улар орасида атеистик пропаганда олиб боришда оммавий ахборот воситалари, жумладан китоб, тасвирий санъат нашрларининг роли беқиёс. Республикамиздаги йирик китоб масканларидан бири — Халқлар дўстлиги орденли «Ўзбекистон» нашриёти атеизм бўйича «Дин ва ҳозирги замон» деган серияда босиб чиқарган 20 номдан иборат плакатлар комплекти билан ўқувчиларни қисқача таништириб ўтамиз. Улар аҳоли орасида илмий атеизм ғояларини ёйишда, шак-шубҳасиз, катта роль ўйнайди.

Маълумки, К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин динни барҳам топтириш учун ижтимоий муносабатларни ўзгартириш, социал тенгсизликни, эксплуатацияни, сиёсий зулм ва урушларни йўқ қилиш зарур, деган революцион хулосага келдилар. Бу уларнинг «Илмий атеизм ва дин» деб номланган биринчи плакатда келтирилган фикрларида ҳам ўзининг мужассам ифодасини топган.

Бир туркум плакатлар диннинг, жумладан, ислом динининг пайдо бўлиш тарихи, унинг илк шакллари эволюцияси, оламнинг тузилиши, ерда ҳаётнинг келиб чиқиши хусусида фан билан дин ўртасида муттасил кураш борганлиги ҳақида баҳс юритади.

В. И. Ленин диний идеология ва у билан боғлиқ бўлган барча эскилик сарқитларининг чуқур илдизларини илмий жиҳатдан очиб тушунтириб бериш бизнинг программ вазифамиз эканлигини алоҳида қайд қилган эди. Улуғ доҳий ўзининг «Социализм ва дин» номли асарида пролетар партиясининг динга муносабати ҳақида гапириб, бундай деб уқтирган эди: «Бизнинг программамиз бошдан-оёқ илмий назария ва шу билан бирга айни шу материалистик назария асосида тузилган. Шунинг учун программамизни тушунтириш диний туманнинг чинакам тарихий ва иқтисодий илдизларини тушунтиришни ҳам, албатта, ўз ичига олади». Бу масъулиятли вазифа фан ва дин, мутафаккирлар ва дин арбоблари ўртасида бўлиб келган муросасиз кураш тарихини яхши билиб олишни тақозо этади. «Ислом ва илм-маърифат» деб номланган плакат айни шу мавзуга бағишланган. Маълумки, инсон қалби ва онги учун бўлган мазкур кураш ҳар бир тарихий даврда ўзига хос хусусиятларга эга бўлган. Буни донишмандлар ўз асарларида дин ва руҳонийларни ўткир сатира остига олганликларидан ҳам билсак бўлади. Жаҳон, хусусан, Ўрта Осиё мутафаккирларининг илм хазиналарига мурожаат қилиниб, бу ҳақдаги ибратли фикрлари келтирилган. Улардан атеистик тарбияга оид суҳбатларда фойдаланиш мумкин.

Инсон ҳаётининг маъноси масаласида барча динлар реакцион роль ўйнаган. Руҳонийлар кишиларга тўғри ҳаёт йўлини кўрсатувчи ягона куч — дин, деб уқтиришади. Марксизм-ленинизм, аксинча, инсон ҳаётининг маъноси жамият ва халқ бахт-саодати йўлида фидокорона меҳнат қилишдан, адолатли, озод, фаровон ҳаётни — коммунизмни бунёд этиш учун курашдан иборат, деб ўргатади. Олтинчи плакатда ана шу масалалар хусусида сўз боради.

Дин пайдо бўлганидан бери руҳонийлар илм-фан ютуқларининг кенг халқ оммаси орасига тарқалишига қарши қаттиқ курашганлар, фан намояндаларини қувғин қилиб, меҳнаткашларни хурофот сиртмоғида сақлашга уринганлар. «Ислом ва илм-маърифат» деб номланган плакатда шулар ҳақида баҳс юритилиб, илм-фан тараққиёти, совет олимларининг кашфиётлари, коинотни ўзлаштириш соҳасидаги оламшумул муваффақиятлар диний ақидаларнинг асоссизлигини яққол кўрсатганлиги уқтирилади.

Шариат аёлларнинг ижтимоий-фойдали меҳнат қилишига қатъиян қарши бўлган, балоғатга етмаган қизларни турмушга чиқаришга кенг йўл очиб берган. Совет ҳокимиятигина хотин-қизларни жабр-зулмнинг барча турларидан бутунлай озод этди, уларни чинакамига бахтли, фаровон йўлга, маданият ва маърифат йўлига олиб чиқди, аёлларни эркаклар билан тенг ҳуқуққа эга қилди. «Ислом ва хотин-қизлар» номли плакат ана шу мавзуга бағишланган. Шундан кейинги учинчи плакатда ҳур ўзбек хотин-қизлари — коммунизмнинг актив қурувчилари бўлиб, ижтимоий-сиёсий соҳада фаол қатнашаётганликлари ҳақида сўз боради.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIX пленумининг қарорларида илмий дунёқарашни шакллантириш, душман идеологияси ва пропагандаси кирдикорларига қарши, шунингдек, турли-туман сарқитлар ва диний хурофотларга қарши курашда актив, ҳужумкорлик позициясида туриш зарур, деб таъкидланган. Дин пешволари «муқаддас жойлар»ни зиёрат қилиш мусулмонларнинг бурчи, деб уқтирадилар. Аслида эса бундай жойлар умр бўйи жамиятга фойда келтиришдан, меҳнатдан бўйин товлаган, ўзини «шайх» деб атайдиган жаҳолатпараст шахслар, текинхўрлар, дангасалар маскани, хурофот ва жаҳолат ўчоғидир. «Муқаддас жойлар» — хурофот маскани » номли плакатда бундай жойлар аксарият ҳеч қандай тарихий асосга эга эмаслиги, буни олиб борилган илмий-текшириш ишлари ҳам яққол тасдиқлаганлиги ҳақида гапирилади. Плакат бу ҳақда янада муфассалроқ маълумот беради.

Ўзбекистонда социализм ғалабаси асрий қолоқликка чек қўйди. Саноат, транспорт, ва алоқа, қишлоқ хўжалиги гуркираб ривожланди, халқ фаровонлиги муттасил юксалиб бормоқда. Илм-фан гуллаб-яшнади, халқ маорифи юксалиб бормоқда, социалистик маданият ва санъат равнақ топмоқда, совет кишиларининг сиҳат-саломатлиги тўғрисида доимий ғамхўрлик қилинмоқда. Совет кишилари ҳаётида социалистик турмуш тарзи қарор топиб, янги анъаналар ҳаётимизга тобора чуқур кириб бормоқда. Бир туркум плакатларда ана шу ҳақда сўз юритилган. Уларда Совет Ўзбекистонининг ўтмиши ва ҳозирги кунига оид бой фактик материал берилган.

Умуман, «Дин ва ҳозирги замон»» сериясида нашр қилинган бу плакатлар коммунистик тарбиянинг узвий қисми бўлган атеистик тарбияга, омма орасида илмий-атеизмни тарғиб қилишга бағишланган бўлиб, ана шу мавзу билан қизиқувчи барча ўқувчиларга керакли маълумот беради. Атеист лекторлар, пропагандист ва агитаторлар, умуман шу соҳа билан шуғулланувчи барча кишилар илмий-атеистик тарбия ишида улардан кенг фойдаланишлари мумкин.

В. АБДУВАЛИЕВ,
«Ўзбекистон» нашриётининг бош редактори.

РЕКЛАМА ✻ ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигининг
НИЗОМИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
1985-86 ўқув йили учун
қуйидаги ихтисослар бўйича
СИРТҚИ ВА КЕЧКИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

СИРТҚИ БЎЛИМГА

Ўқиш ўзбек тилида олиб бориладиган ихтисослар: математика, расм ва чизмачилик, умумтехника таълими ва меҳнат, дефектология, педагогика ва психология, бошланғич таълим методикаси.

Ўқиш рус тилида олиб бориладиган ихтисослар: рус тили ва адабиёти, педагогика ва психология, тарих, дефектология, бошланғич таълим методикаси.

КЕЧКИ БЎЛИМГА

Ўқиш ўзбек тилида олиб бориладиган ихтисослар: математика, физика, умумтехника фанлари ва меҳнат.

Сиртқи ва кечки тайёрлов бўлимига ўрта маълумотга эга бўлган илғор ишчилар, колхозчилар, мактабларнинг катта пионер вожатийлари ва СССР Қуролли Кучлари сафидан бўшатилган ёшлар қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига кириш учун саноат корхоналари, қурилиш, транспорт, алоқа, геология-қидирув, топография-геодезия ташкилотларининг, совхоз, колхозлар, мактабларнинг ҳамда ҳарбий қисмлар қўмондонлигининг махсус йўлланмаси бўлиши шарт.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар тегишли корхоналарда камида 1 йиллик, катта пионер вожатийлар эса 2 йиллик узлуксиз иш стажига эга бўлишлари керак (шогирдлик стажи тайёрлов бўлимига киришда ҳисобга олинмайди).

Тайёрлов бўлимига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: институт ректори номига ариза (махсус бланка тўлдирилади), иш жойидан тайёрлов бўлимига кириш учун махсус йўлланма, ўрта маълумот ҳақида ҳужжат (асл нусхаси), иш жойидан корхона (ташкилот) раҳбари партия ва жамоат ташкилотлари томонидан тасдиқланган характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (бош кийимсиз, 3 х 4 см. ҳажмда).

Паспорт, ҳарбий билет ва комсомол билети ҳужжатларни топшириш пайтида шахсан кўрсатилади.

Сиртқи ва кечки бўлим тингловчилари сафига қабул қилиш учун кирувчилар билан асосий ихтисос фанлари бўйича суҳбат ўтказилади.

ҲУЖЖАТЛАР 15 СЕНТЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Суҳбат ва тингловчилар сафига қабул қилиш 15 сентябрдан 1 октябргача ўтказилади. Кечки бўлимда ўқиш 1 октябрдан бошланади. Сиртқи бўлимда эса белгиланган муддатларда сессиялар ўтказилади, сессиялар орасида эса тингловчилар контроль ишларни бажарадилар.

Кечки ва сиртқи тайёрлов бўлимларида ўқиб, битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган тингловчилар институтнинг 1 курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: 700064, Тошкент шаҳри, Педагогическая кўчаси, 103-уй, тайёрлов бўлими.

СОВЕТ ТУРМУШ ТАРЗИ

МЕҲР ҚУЁШИ

Ҳаяжонли дақиқалар

Бу воқеага хийла вақт ўтган. Лекин Раҳмонберди ўша кунни кечагидек ҳаяжон билан эслайди.

— Октябрятга қабул қилиш маросимини Раҳмонберди Ортиқовнинг уйида ўтказсак, бу тадбир қанақа бўлишини у ўз кўзи билан кўриши керак... Сиз нима дейсиз, болалар, —деди синф раҳбари Гулчеҳра Исаева.

Синфдошлари эса қарсак чалиб юборишди.

Гулчеҳра опаси меҳрибонлиги, жонкуярлиги билан худди онасига ўхшарди. Ўқитувчиси ҳамиша унинг хаёлига келмаган, лекин кўнглига жуда хуш ёқадиган гапларни топиб айтарди...

— Ўғлингизни уч йилдан буён ўқитамиз. Лекин у ҳали мактабимиз биносини бирор марта кўрмаган. Қумри опа, уни мактабга олиб борсангиз, — дебди бир куни ўқитувчи.

Пештоқига Тошкентдаги 70-мактаб деб ёзиб қўйилган муҳташам бинога олиб киришганда унинг кўзлари чақнаб кетди. Бу пайт мактабда дарслар тугаган, ремонт ишлари борарди. Ремонтга ёрдам бериб юрган ўқувчилар орасида синфдошлари ҳам бор эди. Улар Раҳмонбердини ўраб олишди.

—Мана, бу бизнинг синф, — деди Дилшод ремонтдан янги чиққан ёруғ хона эшигини очиб.

Бўёқ ҳиди димоққа урилди. Раҳмонберди турли жадвалларни диққат билан кўздан кечира бошлади. Ўқитувчиси шуларнинг кичрайтирилган нусхаларини унга ҳам дарс пайтида олиб келиб кўрсатган эди.

— Мана, бу партада Муҳайё, мана бунисида эса мен ўтираман, — деди Лутфулла.

Раҳмонбердининг уларга ҳаваси келди. Агар оёқ-қўллари бутун бўлганида у ҳам чопиб-чопиб мактабга келиб-кетар эди. Уни деб ҳафтанинг икки куни уйларига қатнаб, турли фанлардан билим бераётган меҳрибон ўқитувчисига ўз қўли билан гуллар териб тутарди...

У мактабга боролмаса ҳам синфдошлари келяптику унинг олдига. Бирор фандан қийналиб қолса гоҳида Феруза, гоҳида Дилшод кўмакка чопади. Мактаб илмий бўлим мудири Мухтабар Хўжаева мактабга ўтган-кетганида ундан хабар олиб туради. Билимини текширади. Она-отаси, бува-бувиси билан суҳбатлашади... Шу опаси бош бўлиб, мактабдан унинг учун янги парта, доска олиб келиб беришди.

Раҳмонберди ҳам қўлидан келганини аямайди. Рус тилидан орқада қолаётган синфдошларига ёрдам бериб, илғорларга етказиб олди. Синф кутубхонасини ташкил этишга бошчилик қилиб, ўқиган китобларини тақдим этди...

... Унга бўёқ иси хуш ёқар, синф хонасини тарк этолмас, деворлардаги фотостендлар атрофида уймалашарди... Синфда коммунистик тарбия ва ахлоқ ҳақида лекция ўқилаётган пайт. Эстетик тарбия ҳақида суҳбатлар. Болалар шанбаликда қизғин меҳнат қилишяпти. Пионерга қабул маросими...

Раҳмонберди синфдошлари орасида ўз суратини ҳам кўриб қолди. Ўқув йили тугаши муносабати билан синфдошлари уни табриклаб келишганди. Унга гул тақдим қилишаётган пайтни ким, қачон суратга олган экан?! Ўшанда бутун синф келганда уларникига, қизлар ҳар хил пишириқлар келтиришганди. Онаси эса дастурхон тузади. Синф раҳбари болаларни бошланғич синфни битирганликлари муносабати билан қизғин табриклади. Кейин Раҳмонбердининг бобаси — пойтахтдаги авиация заводининг кекса ишчиси, ҳозирда шахсий пенсионер Ортиқ Назиров ўзи ва ҳамкасб дўстлари ҳаётидан ибратли воқеаларни сўзлаб берди...

Бир олам қувонч

Гулчеҳра Исаева дарсдан чиқиб, яна дарсга боряпти. Бу дақиқалар Раҳмонберди учун катта байрам. Ҳар эшик очилганда ўқитувчим эмасмикан, дея энтикиб қўяди.

— Салом!, — дея кириб келади ўқитувчиси. —Қани, дарсни қайси фандан бошлаймиз?!

— Дарсга яхши тайёрланибсан, яшавор, —деб қўяди баъзида боланинг елкасига қоқиб ва унинг онасига қараб мамнун жилмаяди.

Бир куни Гулчеҳра опаси дарсга келмай қолди. Эртасига ҳам, индинига ҳам... Синфдошлари опалари касал бўлиб қолиб, дарсга бошқа ўқитувчи кираётганини хабар қилиб кетишди.

Қумри опа сезяптики, ўғли Раҳмонберди ўқитувчисини ўйлаяпти, ундан хавотир оляпти...

— Гулчеҳрахонни кўриб келай, — деди у бир куни.

— Яхши бўларди, —деди мамнун жилмайиб ўғли.

Исаева тузалиб мактабга қайтгач, синфига кириб ўқувчиларидан биринчи навбатда Раҳмонбердидан хабар олиб турибсизларми, — деб сўради.

— Хабар оляпмиз. Ҳар кунги дарсни ҳар куни етказиб турдик, — бир овоздан жавоб беришди улар.

— Бу ишингиз соз бўлибди, ҳаммангизга минг раҳмат, — деди кўнгли ўрнига тушиб ўқитувчининг.

Раҳмонбердининг келажаги порлоқ, ўйларди ўқитувчи. Унга дарс бериб чарчамайсан. Аксинча, ҳордиғинг чиқади. Тетиклашасан киши. У нимаси биландир мени, синфдошларини, ҳамма-ҳаммамизни тарбиялаётгандек...

Ўқитувчи ўқувчиларига ҳам, уйида — болаларига ҳам Раҳмонбердини мисол қилиб кўрсатади. Ахир, ҳаёт инсонга бир марта берилади. Уни шундай яшаш керакки... Раҳмонбердига ўхшаб бардош билан, умидсизликлардан устун чиқиб, нақ қоронғу борлиққа ёруғлик инъом этган қуёш янглиғ нур сочиб яшамоқ керак, дейди.

Сентябрь эшик қоқаётган орзули кунлар. Раҳмонбердининг гоҳ онаси, гоҳ отаси — Убайдулла ака ўғилларининг ўқитувчиси, мактаби, синфдошлари ҳақида сўз очиб қолишади. Ҳаммадан ҳам Раҳмонберди уйига сиғмайди...

— Салом! — таниш овозни эшитиб, Раҳмонберди бошини китобдан кўтарди.

— Янги ўқув йилинг муборак бўлсин! — Тағин ўша меҳрибон, қадрдон овоз, яна ўша очиқ чеҳра...

— Раҳмат, ўзингизга ҳам муборак бўлсин! — дея жилмаяди у остонада турган ўқитувчисини кўриб. У билан бирга синфдошлари ҳам келишибди.

Ҳар гал шундай. Байрамларда, туғилган куни меҳрибон ўқитувчиси қўлида гул, унинг синфдошларини бошлаб кириб келади. Онасидай яқин, онасидай меҳрибон бўлиб қолган ўқитувчиси, синфдошлари билан бирга уйига бир олам қувонч кириб келгандай бўлди.

Д. МАҲМУДОВА.

Қўқон пойабзал фабрикасида маҳсулотларнинг янги турларини ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор берилмоқда. Суратда: илғор моделчи Елена Труш янги хил маҳсулотлар намунасини намойиш қилмоқда. Бу ерда ҳозиргача «Янгилик» белгиси қўйилган 39 хил маҳсулот ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.
Ш. ОЛИМОВ фотоси (ЎзТАГ).

СПОРТ

ШАХМАТ:

ЧЕМПИОНАТ БОШЛАНДИ

Москвадаги П. И. Чайковский номидаги концерт залида жаҳон биринчилиги учун Анатолий Карпов ва Гарри Каспаров ўртасида шахмат матчи бошланди.

3 сентябрь куни финалчилар баҳсида биринчи партия ўйналди. Ўйин кескин спорт курашларига бой бўлди. 41-юришдан кейин бу ўйин кечиктирилган эди. А. Карпов ўйинни давом эттирмай мағлуб бўлганини тан олди.

ФУТБОЛ:

ЯГОНА ПЕШҚАДАМ

3 сентябрь куни олий лигада 9 учрашув ўтказилди. Чемпионат пешқадами — Киевнинг «Динамо» командаси футболчилари Донецкнинг «Шахтёр» командасини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб, ягона пешқадам бўлиб олдилар. Чунки шу куни пешқадам билан ёнма-ён келаётган Москванинг «Спартак» футболчилари Тбилисида маҳаллий «Динамо» командасига 1:2 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Учинчи ўринда бораётган Днепропетровскнинг «Днепр» командаси Воронежнинг «Факел» командаси устидан йирик ғалаба қозонди. Ҳисоб 6:0.

Шу турдаги қолган учрашувларда қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди: «Торпедо» (Москва) — «Жальгирис» — 3:2. «Металлист» — «Динамо» (Москва) — 0:1, «Қайрат» — «Динамо» (Минск) — 2:0. «Черноморец» — СКА — 1:3. «Торпедо» (Кутаиси) — «Зенит» — 1:1, «Арарат» — «Нефтчи» — 0:0.

«Днепр» ҳужумчиси Протасов «Факел» дарвозасига 4 тўп киритиб, энг яхши тўп урар номини сақлаб қолди. Ҳозир унинг ҳисобида 23 тўп бор.

ОБ-ҲАВО

Синоптикларнинг хабар беришича, яқин кунларда Ўзбекистонда ҳавонинг кам булутли бўлиши кутилади. Шимолий-Шарқдан эсган шамолнинг тезлиги секундига 6—10 метрга етади, айрим жойларда секундига 14 метргача кучаяди. Кечаси 11—16, жанубда 19 даража, кундузи 26—31 жанубда 35 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво кам булутли бўлиб, Шимоли-Шарқдан секундига 6—10 метр тезликда шамол эсади. Ҳарорат кечаси 14—16, кундузи 27—29 даражага етади. (ЎзТАГ).

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг
ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ
1985—1986 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН
КЕЧКИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига ўрта маълумотли илғор ишчилар ва ҳарбий хизматни ўтаб бўлганлар, завод, фабрика, бирлашма, колхоз, совхоз, алоқа, қурилиш ташкилотлари ва ҳарбий қисмлар қўмондонлиги йўлланмаси бўлган ёшлар қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар йўлланма берган ташкилотда камида бир йил узлуксиз меҳнат қилган бўлишлари керак.

Институтнинг тайёрлов бўлимига кирувчилар билан география ва математика фанларидан суҳбат ўтказилади ва шу суҳбатнинг натижаларига қараб тингловчилар сафига қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимини муваффақиятли тугатганлар Тошкент халқ хўжалиги институтининг (кундузги, кечки, сиртқи) **1 курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.**

Тайёрлов бўлимига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш керак: институт ректори номига ариза, кўрсатилган намуна бўйича иш жойидан (ҳарбий қисмдан) йўлланма, ўрта маълумот ҳақида ҳужжат (асли), иш жойидан характеристика, ташкилот раҳбари томонидан тасдиқланган меҳнат дафтарчасидан кўчирма, медицина справкаси, 8 та фотосурат (3 х 4 см. ҳажмда).

АРИЗАЛАР 15 СЕНТЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Суҳбат 16 сентябрдан 25 сентябргача давом этади.

ЎҚИШ МУДДАТИ 10 ОЙ.

МАШҒУЛОТЛАР 1 ОКТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўрта мактабнинг кундузги бўлимини 1985 йилда битирганлар тайёрлов бўлимига қабул қилинмайди.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 183-уй, кечки тайёрлов бўлимининг қабул комиссияси.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/IX да **Севилья сартароши**, 6/IX да **Оққуш кўли**, 7/IX да **Флория Тоска**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/IX да **Зебуннисо**, 6/IX да **Ўғрини қароқчи урди**, 7/IX да **Отелло**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/IX да **Тошболта ошиқ**, 6/IX да **Хотинимнинг эри**, 7/IX да **Паранжи сирлари**.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раҳбарлиги, партия ва касаба союз ташкилотлари президиумнинг собиқ масъул ходими, республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер

Лутфулла МУРОДОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги коллегияси, партия комитети ва жамоат ташкилотлари Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг биринчи ўринбосари Ҳ. Д. Жалиловга акаси

Носирбек АБДУКАРИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиуми, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тарих, тилшунослик ва адабиётшунослик бўлими ҳамда Шарқшунослик институти коллективлари таниқли олим, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги

Муҳаммаджон Йўлдошевич ЙЎЛДОШЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

СССР Савдо министрлиги «Союзторгсистема» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон лойиҳалаш-технологик бюроси коллективи бюро директори У. Ғ. Аҳмедовга отаси

Ғанихон Зокирович АҲМЕДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

АХБОРОТ

ҚАШҚАДАРЁ

ҚАРДОШЛАР ДАСТУРХОНИГА

● Область мева ва сабзавот хўжалиги агросаноат бирлашмасига қарашли колхоз-совхозларнинг боғ-роғларида бу йил мўл ҳосил етиштирилди.

Айни пайтда мевалар, узумлар консерва заводларига, Тошкент шаҳри ва мамлакатимизнинг шимолий районларига жўнатилаётир. Китоб районидаги «Партия XIX съезди» колхози, Яккабоғ районидаги «Яккабоғ», «Коммунист», Қамаши районидаги «Чимқўрғон» боғдорчилик совхозларининг боғбон ва сохибкорлари бу соҳада ибратли иш қилмоқдалар. Улар умумиттифоқ фондига уч минг тоннага яқин мева ва узум юборишди. Москва, Ленинград, Сибирь, Қозоғистон, Байкал-Амур магистрали меҳнаткашлари область меваларидан баҳраманд бўляптилар.

— Бу йил боғбон ва соҳибкорларимиз зиммаларига оширилган мажбурият олганлар, — дейди бирлашма бош директори Ш. Ҳақназаров. — Умумиттифоқ фондига 15 минг тонна ўрнига 20 минг тонна мева, узум ва бошқа сабзавот маҳсулотлари етказиб берилди. Боғларда шунга яраша ҳосил бор.

ТОМОШАБИНЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

● Қашқадарёнинг шимоли-ғарбий қисмида аҳоли яна бир қулайликка эга бўлди. Муборак шаҳри марказидаги телемарказни замонавий лойиҳа асосида қайта реконструкция қилишга киришилди.

Аҳоли шу пайтгача Москва ва Тошкентдан берилаётган кўрсатувларни томоша қилолмасди. Реконструкциядан кейин Тошкент кўрсатувларининг ҳаммасини, марказий телевидениенинг биринчи программаси кўрсатувларини кўриш мумкин бўлди. Реконструкция ишлари билан «Узбекгазжилстрой» трести шуғулланмоқда.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

---

5 СЕНТЯБРЬ, ПАЙШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «Ака-укаларнинг ичида энг кенжаси». Бадиий фильм. 2-серия. 10.55 — «Саёҳатчилар клуби». 11.55 — Концерт. 12.25 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 16.10 — Концерт. 16.45 — Қ. Қулиев поэзияси. 17.15 — Мультфильм. 17.30 — Ҳужжатли фильм. 18.20 — Фильм-концерт. 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Ровесник». 19.40 — «Дунё ва ёшлар». 20.15 — Илмий-оммабоп фильм. 20.25 — «Ўз томонимга йўл». Бадиий фильм. 21.30 — «Время». 22.05 — Ҳужжатли фильм.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — Физика. 10.05 — Испан тили. 11.05 — «Совет адиблари В. И. Ленин ҳақида». 11.35 — Музика. 11.55 — Илмий-оммабоп фильм. 12.10 — «Сиз яратган боғ». 13.00 — Физика. 14.00 — Тарих саҳифалари. 14.45 — «Индинги кун жадвали». Бадиий фильм. 16.10 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Кимнинг кўчасида байрам». 19.40 — «Шахмат мактаби». 20.10 — «Камалак». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — Ритмик гимнастика. 21.15 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Юрак операцияси». Телеспектакль.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар». 8.05 — Телефильмлар. 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильмлар. 9.30 — Ўзбекистон ССР тарихи. 10.00 — «Ўйлаб топ». 10.30 — Ўзбекистон ССР тарихи. 18.15 — Янгиликлар. 18.30 — «Ҳаёт каби тирик». 19.00 — «Хотира куни». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Пахта далаларидан дараклар». 20.00 — Ғ. Ғулом. «Мулла Насриддин Афанди ва шайтон Алайх ул-Лаъна». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Эртага — премьера».

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.15 — Москва-II. 18.10 — Цирк программаси. 18.40 — Реклама. 18.50 — «Албатрос»нинг сўнгги рейси». Бадиий фильм. 4-серия. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.20 — Телефильм. 21.00 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 21.30 — Москва-II.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — «Меҳнат шарофати». 9.30 — Яллалар. 11.15 — «КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўн кунлик». 12.10 — «Ишчинома». 13.00 — «Малши». 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.00 — Олис масофаларда ва мураккаб шароитларда хизмат қилаётган гидрометеостанциялар ходимлари учун эшиттириш. 17.00 — Ўқувчилар учун эшиттириш. 18.15 — «Замонамизнинг актуал масалалари». 18.30 — Концерт. 18.40 — «Аланга». 19.25 — «Ёшлик». 20.45 — КПСС XXVII съезди олдидан. Эстония радиосининг программаси. 22.30 — Концерт. 23.30 — «Дам олиш соатида».

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53 16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.